

 $N_{2}N_{2} 208 - 209 (20972)$

2015-рэ илъэс

МЭФЭКУ ШЭКІОГЪУМ и 12

> кыхэтыутыгьэхэр ыкіи нэмыкі къэбархэр тисайт ижъугьотэщтых WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Урысые Федерацием ошіэ-дэмышіэ Іофхэмкіэ и Министерствэ и Гъэ Іорышіэпіэ шъхьа Іэу Адыгэ Республикэм щы Іэм и Іофшіэн хэхьэ къушъхьэ-мэзгъэхъунэ чіыпіэхэр щынэгъончъэу щытынхэр ыкіи ахэм хъугъэ-шlагъэхэр къащымыгъэхъугъэнхэм фэгъэхьыгъэ зэхэубытэгъэ Іофтхьабзэхэр зэрахьэх.

Япшъэрылъхэм язэшіохын фэхьазырых чышху Ачежбок, нэмыкныбэхэри.

Урысые Федерацием ошІэдэмышІэ ІофхэмкІэ и Министерствэ и ГъэІорышІэпІэ шъхьаІэу Адыгэ Республикэм щыІэм ипащэу ХьацІыкІу СултІан къызэриlуагъэмкlэ, къулыкъум пшъэрылъ шъхьаlэу иlэхэм ащыщ республикэм икъушъхьэ-мэзгъэхъунэ чІыпІэхэм защызыгъэпсэфырэ зекІо купхэр ыкІи зизакъохэр тхыгъэнхэр, ошІэдэмышІэ Іоф къэхъукъомэ, мыщ иподразделениехэр ащ фэхьазырхэу щытынхэр, гъэІорышІапІэм икъулыкъушІэхэм псынкІэу хъугъэ-шІагъэр зэхашІэныр ыкІи акъылыгъэ хэлъэу Іофым изэшІохын къекІолІэнхэр.

Федеральнэ къэралыгьо учреждениеу «Кавказ къэралыгьо чІьюпс-биосфернэ заповедникэу Х. Г. Шапошниковым ыцІэ зыхьырэр» зыфиlоу Адыгэ Республикэм щыІэм зекІо гъогу пчъагъэ щыпхырэкІы. Ахэр гъэхъунэу Яворовая зэпырыкІыпІэхэу Гъозэрыплъ — Армянский — шъхьэегъэзыпІэу «Фыщт», бгы тешъоу Лэгъо-Накъ — зэпырыкІыпІэу Абадзехскэр къушъхьэхэу Блям ыкІи Ошъутен, бгы тешъоу Лэгъо-Накъ, зэпырыкІыпІэу Инструкторская Щель, поселкэу Бабук-аул, поселкэу Новопрохладный — къушхьэхэу Тхьа-

Турист купхэу ыкІи зизакъохэу къушъхьэ-мэзгъэхъунэ чІыпіэхэм зекіо щыіэхэр тхыгъэнхэр УФ-м ыкІи Адыгэ Республикэм яшэпхъэ-правовой актхэм къыдалъытэрэп, ар шъхьадж ишІоигъоныгъэу щыт. Джащ фэдэу Урысые Федерацием ошІэ-дэмышІэ ІофхэмкІэ и Министерствэ и ГъэІорышІэпІэ шъхьаlэу Адыгэ Республикэм щыІэм зекІо купхэр тхыгъэнхэр ипшъэрылъ хахьэрэп.

Федеральнэ унашьоу «Анахь къагъэгъунэрэ чІыопс чІыпІэхэр» зыфиІорэр Кавказ къэралыгьо чІьюпс-биосфернэ заповедникэу Х. Г. Шапошниковым ыцІэ зыхьырэм епхыгъэ Положением къызэрэдалъытэрэмкІэ, заповедникым ичІыпІэхэм ащыІэ зекІохэм ащ удэхьан узэрэфитымкІэ тхылъ аІыгъын фае. ЗекІо купыр зэкІэмкІи нэбгырэ пчъагъзу зэрэхъурэр, гьогууанзу къакІущтыр зыфэдизыр, мэфэ пчъагъэу ащ тырагъэкІодэщтыр ащ итхэгъэщтых. Ащ фэдэ шІыкІэмкІэ зекІо купхэр атхых.

Джащ фэдэу къэlогъэн фае зекІохэр зезыщэрэ специалистхэу къэгъэнэжьыным ыкІи къушъхьэ-мэзгъэхъунэ чІыпІэхэм узэращызекІощтым феджагьэхэр турист купхэм шlокl имыlэу ахэтынхэ фаеу федеральнэ хэбзэгъэуцугъэм къызэрэщимыІорэр. ЗекІо купхэр щынэгъончъэу къекІокІынхэм фэшІ Адыгэ Республикэм итуроператорхэм зэпхыныгъэ адыряІ (ащ хахьэ спутник зэпхыныгьэр), ашхыщтыр аlэкlагъахьэ.

ШъхьэегъэзыпІзу «Фыщт» еолІэрэ зекІохэм ящынэгъончъагъэ къэухъумэгъэным ыкІи ІэпыІэгъу афэхъунхэм фэшІ Кавказ къэралыгьо чІыопс-биосфернэ заповедникым иІофышіэхэр ренэу мы чыпіэм щыіэх. Джащ фэдэу шъхьэегьэзыпІэм медицинэ аптечкэр ыкІи чэщзымафэм къыкІоцІ МЧС-м идежурнэ узэрэтеон плъэк ыщт зэпхыныгъэр чІэт.

Лэгъо-Накъэ икъушъхьэтх къыхиубытэрэ шъолъырым Іэпы-Іэгъу зищыкІагъэу зылъыхъухэрэм апае МЧС-м икъулыкъушІэхэм дежурствэ щахьы, ахэм псынкі эу альыі эсынхэ амалхэри яІэх. ЗыгорэкІэ къин хэфагъэхэр псынкІэ Іофэу агъэкощын фаехэмэ, Къыблэ шъолъырым и МЧС икъутамэу къалэу Шъачэ щыіэм макъэ рагьэіушъ, вертолетыр къэбыбы. Ом изытет къыхэкlэу ар агъэфедэн амылъэкІымэ, Урысыем и МЧС икъэгъэнэжьакІохэм къяджэх.

Урысыем и МЧС и Адыгэ

лъыхъун-къэгъэнэжьын отряд зэкІэмкІи нэбгырэ 65-рэ щэлажьэ. Ащ ибазэ хахьэу Мыекъуапэ дэт къулыкъум чэщ-зымафэм, зэблэкІыхэзэ нэбгыри 6-мэ Іоф щашІэ.

Къулыкъум иплан хахьэу илъэс къэс егъэджэн-ухьазырыныгъэ угъоинхэр ыкІи зэнэкъокъухэр зэхащэх, къэгьэнэжьакіохэм яІэпэІэсэныгъэ хагъэхъонымкІэ Іофтхьабзэхэр афызэхащэх. Джащ фэдэу ясэнэхьаткіэ Іэпэіэсэныгъэу яіэм хагъэхъоным фэшІ Урысые ыкІи шъолъыр зэнэкъокъухэм къулыкъушІэхэр ахагъэлажьэх.

Джащ фэдэу зекІо-спорт Іофтхьэбзэ анахь инхэу зэхащэхэрэр щынэгъончъэу щытынхэмкіэ, гущыіэм пае, зекіо-спорт фестивальхэу «Фыщт Иджэгунхэр», «КІэлэегьаджэхэм я Урысые туристическэ слет» зыфи-Іохэрэм Урысыем и МЧС и Адыгэ лъыхъун-къэгъэнэжьын хенжалех дехейшифовы драго.

Урысые Федерацием ошІэдэмышІэ ІофхэмкІэ и Министерствэ и ГъэІорышІэпІэ шъхьаІэу Адыгэ Республикэм щыІэм икъарыуи имылъкуи рихьылІэхэзэ япшъэрылъхэр зэшІуахыным ренэу фэхьазырых.

КІАРЭ Фатим.

Общественнэ организацием иліыкіохэм alyкіагъ

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу Къумпіыл Мурат республикэ общественнэ организациеу «Особенные дети Адыгеи» зыфиlорэм иліыкlохэм мы мафэхэм alyкlaгъ.

Психоневрологическэ уз зиlэ хэмкlэ Гупчэр, узыр гьэунэфысабыйхэм янэ-ятэхэм ар зэхащагь. Іофтхьабзэм хэлэжьагъэх вице-премьерэу Наталья Широковар, псауныгъэр къзухъумэгъэным ыкІи цІыфхэм соеслитослеств устепиле енапори ным афэгъэзэгъэ министерствэхэм япащэхэр.

Къызэраlуагъэмкlэ, мыщ фэдэ уз зиІэ сабый 30-м ехъу учетым хэт. Ахэм япсауныгьэ зэтегъэуцогъэным фэгъэзагъэх Адыгэ республикэ кІэлэцІыкІу клиническэ сымэджэщыр, Мыекъуапэ щыпсэухэрэм социальнэ фэю-фашіэхэр афэгьэцэкіэгьэнгъэнымкІэ ыкІи сымаджэхэм ІэпыІэгьу афэхъугьэнымкІэ Гупчэр.

Общественнэ организацием иліыкіохэм къызэраіуагъэмкіэ, мыщ фэдэ сабыйхэу игъом хэушъхьафыкІыгъэ медицинэ ІэпыІэгъу зэрагъэгьотыгъэхэм япроцент 60 фэдизмэ япсауныгъэ нахь зэтеуцожьы. Урысые Федерацием ишъолъыр заулэмэ ащ фэдэ опыт яІ. Адыгеим ар щыгъэцэкІэгъэнымкІэ организацием илІыкІохэм предложениехэр къахьыгъэх.

– ЩыІэныгъэм чІыпІэ къин ригъэуцогъэ мыщ фэдэ уна-

гьохэм ягумэкІыгьохэр зэхэтэшІэх, амалэу тиІэр зэкІэ етхьыліэнышъ, кіэлэціыкіухэм ІэпыІэгъу тафэхъущт. Ар зэшІохыгъэным фэгъэзэгъэ ведомствэхэм унэшъо гъэнэфагъэхэр аштэщтых, пшъэрылъэу къэуцугъэр зэшІохыгъэным анаІэ тырагьэтыщт, — къыІуагъ КъумпІыл Мурат общественнэ организацием илькохэм закънфи-

Психоневрологическэ уз зиІэ сабыйхэм япсауныгьэ зэтегьэуцогъэнымкІэ шІуагъэ къэзытыщт системэ Адыгеим зэрэщагъэпсыщтыр АР-м и Правительствэ и Тхьаматэ къыхигъэщыгъ. Специалистхэм ягъэхьазырын, ахэр профильнэ гупчэхэм ащегъэджэгъэнхэм пэlvхьащт ахъщэр джырэблагъэ къызэрагьотыщтымкІэ организацием иліыкіохэр ыгъэгугъагъэх.

(Тикорр.).

«Адыгэ макъэм» иныбджэгъу лъапіэхэр!

2016-рэ илъэсым иапэрэ илъэсныкъо кlэтхэгъу уахътэр

«Адыгэ макъэр» мыщ фэдэ уасэхэмкІэ почтэм иотделениехэм къащишъутхыкІын шъулъэкІыщт:

индексэу И2161-рэ зиlэр — сомэ 860-рэ чапычи 10-кlэ; индексэу И2162-рэ зиlэр — сомэ 841-рэ чапыч 98-кlэ. КЪАЛЭУ МЫЕКЪУАПЭ ЩЫПСЭУРЭ

ГЪЭЗЭТЕДЖЭХЭР!

Редакцием дэжь щыт киоскым «Адыгэ макъэм» соми 150-кІэ шъущыкІэтхэн шъулъэкІыщт. (Мыщ щыкІатхэхэрэм киоскым ежь-ежьырэу гъэзетыр чаахыжьзэ ашыщт);

Къалэу Мыекъуапэ дэт хъызмэтшІапІэхэу, организациехэу, учреждениехэу корпоративнэ шіыкіэм тетэу гъэзет экземпляр 15-м къыщымыкі у къизытхыкі ыхэрэр редакцием сомэ 200-кіэ щыкіэтхэнхэ алъэкіыщт.

Университетхэу, институтхэу, еджапіэхэу корпоратив**нэ шіыкіэм** тетэу гъэзет **экземпляр 15-м** къыщымыкіэу къизытхыкІын зимурадхэр редакцием соми 150-кІэ щыкІэтхэнхэ алъэкІыщт. Мыхэм къыратхыкІыгьэ гьэзетхэр яІофшІапІэхэм редакцием афещэжьы.

Ныбджэгъу лъапіэхэр, шъукіатх лъэпкъ гъэзетым!

Инвестициехэм афэюрышыщт

Адыгеим иэкономикэ инвестициехэр нахьыбэу къыхэлъхьагъэ хъуным фэlорышlэрэ lофтхьэбзэ зэфэшъхьафыбэу щызэшІуахыхэрэм зэу ащыщ АР-м и Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан иунашъокіэ зэхащэгъэ проектнэ офисыр. Ащ министрэхэм я Кабинет хэтхэр, федеральнэ гъэцэкіэкіо хэбзэ органхэм яліыкіохэр, республикэм ибизнесменхэм ащыщхэр хагъэхьагъэх.

нахьышІу шІыгьэным фегьэджэгъэнхэм фытегъэпсыхьэгъэ программэм къыдильытэхэрэм видеоконференцием щытегущы агъэх. Инвестициехэм афэгъэзэгъэ проектнэ командэхэр субъектхэм ащызэхэщэгьэнхэр шІокІ зимыІэ Іофэу зэрэщытыр, мы лъэныкъом фэгьэзэгьэ Іофтхьабзэхэм федэ къахьы-

Инвестиционнэ климатым ирейтинг мэхьэнэ анахь ин зэратырэ льэныкьуиплымкіэ къэгъэлъэгъон 50 къыщыдэлъйтэгъэщт.

Республикэм иинвестиционнэ климат изытет уасэ фэшІыгъэнымкІэ рейтингым изэхэщэн, инвесторхэр нахьыбэу къихьанхэмкіэ зишіуагьэ къэкіощт шіыкІэ зэфэшъхьафхэр зэхэгъэуцогъэнхэм ыкІи пхырыщыгъэнхэм ахэм Іоф адашіэщт.

АР-м экономикэ хэхъоныгъэхэмкІэ ыкІи сатыумкІэ и Министерствэ ипресс-къулыкъу къызэритыгъэмкІэ, ащ фытегъэпсыхьэгъэ дорожнэ картэм ипроекти хьазыр. Картэм къыдилъытэрэ Іофтхьабзэхэм афэгъэзэгъэштхэ ведомственнэ ыкІи межведомственнэ ІофшІэкІо купхэри зэхащагъэх. Инвестиционнэ климатым ирейтинг едительной в намери в лъэныкъуиплІымкІэ къэгъэлъэгъон 50 къыщыдэлъытэгъэщт. Мы илъэсым субъектхэм яинкъыхагъэлэжьагъ. Лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкІэ Адыгеир апэрэхэм ащыщэу къэлъэгъуагъ.

УФ-м исубъектхэм яинвестиционнэ климат изытет уасэ фэшІыгъэнымкІэ рейтингым изэхэщэн фегъэджэгъэнхэм фэгъэхьыгъагъ УФ-м и Президент иІэпыІэгъоу Андрей Белоусовым джырэблагьэ зэхищэгъэгъэ видеоконференциери. Адыгеим ыцІэкІэ ащ хэлэжьагь экономикэ хэхъоныгьэхэмкІэ ыкІи сатыумкІэ министрэу Ліыхэсэ Махьмудэ.

Мы министерствэм ипресскъулыкъу тызэрэщигъэгъоза-

Инвестициехэм афэгьэзэгьэ проектнэ командэхэр субъектхэм ащызэхэщэгьэнхэр шокі зимыіэ Іофэу щыт.

фэшІыгъэным пстэумкІи предприниматель мин 200-м ехъу

вестиционнэ климат изытет уасэ гъэмкіэ, пэщэ Іэнатіэм Іутэу инвестициехэм афэгъэзагъэхэр инвестициехэмкІэ климатыр

нымкІэ ащ ишІуагъэ къэкІонэу зэральытэрэр Андрей Белоусовым къыхигъэщыгъ. А проектнэ командэу зигугъу къышІыгъэр ары АР-м и Ліышъхьэ иунашъокІэ Адыгеим джы щызэхащагъэр. Пресс-къулыкъум къызэритыгъэмкІэ, ащ фэдэу зыщырагъэджэхэрэ къыкІэлъыкІорэ семинарыр шэкІогъу мазэм ыкіэм зэхащэщт.

Адыгэ Республикэм инвесторхэр нахьыбэу къеблэгъэнохшифоІ мехешьпи шь мех едижув твахиши медешадедег илъэси 8-м пстэумкІи сомэ миллиарди 124-м ехъу инвестициеу республикэм иэкономикэ къыхэлъхьагъэ зэрэхъугъэр. 2014-рэ илъэсым изакъоу — сомэ миллиард 16-м ехъу. Ащ ыпэкіэ, 2000 — 2006рэ илъэсхэм, пстэумкІи сомэ миллиард 17 ныІэп къыхэлъхьагъэ хъугъагъэр.

ХЪУТ Нэфсэт.

«ІофтхьэбзэшІу **25-рэ»**

Урысые Федерацием ошіэ-дэмышіэ Іофхэмкіэ и Министерствэ зызэхащагъэр тыгъэгъэзэ мазэм илъэс 25-рэ зэрэхъурэм ипэгъокізу джа ціэр зиіэ шіушіэ Іофтхьабзэр республикэм щырагъэкіокіы.

Мыщ мэхьанэу иІэр МЧС-м икъулыкъушІэхэм Іоф зыщамышІэрэ уахътэм ІэпыІэгъу осунствительный в приняти зэфэшъхьафхэмкІэ ар арагъэгъотыныр, шІум фэІорышІэрэ ыкІи шІуагьэ къэзытырэ егьэжьапІэхэр ашІынхэр ары.

«ІофтхьэбзэшІу 25-м» къыдыхэлъытагъэу зигугъу къэтшыгьэ ГъэІорышІапІэм кризиснэ ІофхэмкІэ и Гупчэ ипащэу дзэу Болэкъо Тимуррэ кІэлэ-

Адыгэ республикэ интернатым шыІагъэх.

Дмитрий Слеповымрэ ащ игуа- гигиенэм ылъэныкъокІэ агъэфедэрэ пкъыгъоу ящык агъэхэр

ціыкіу ибэхэр зыщаіыгъхэ афахьыгъэх. Къулыкъушіэхэм яунэе мылъкукІэ ахэр къащэфыгъэх. АфашІагъэр мыбэми, ЩыІэныгъэм чІыпІэ зэжъу гуапэ ыкіи охътэ гьэнэфагьэкіэ ригъэуцогъэ кіэлэціыкіухэм кіэлэціыкіухэр чіыпіэ зэжъу икІыштых

ІЭШЪЫНЭ Сусан

Псаоу **къагъэнэжьыгъ**

AP-м псауныгъэр къэухъумэгъэнымкlэ и Министерствэ ипресс-къулыкъу къызэритырэмкіэ, Адыгэ республикэ клиническэ сымэджэшым челюстнэ-лицевой хирургиемкіэ иотделение Іоф щызышіэрэ врачхэм операцие ашіын фаеу сымаджэу къафащагъэм ышъхьэ ощ хэлъыгъ. Врачхэм Іофышхоу рашіыліагъэм ишіуагъэкіэ, сымаджэр псаоу къэнагъ.

 Жэпкъым ыбгъуитІуи, пэми, сэмэгу нэми ощым зэрар арихыгъ. Ау ар шъхьэкуцІым зэрэнэмысыгьэр сымаджэм инасып къыхьыгъ. Миллиметрэ заул къэнэгъагъэр, —

къыщаlуагъ AP-м псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ и Министерствэ.

Врачхэм къызэраlуагъэмкlэ, лъыр бэу къызэрэкІорэм къыхэкІэу, ощыр къыхахыжьын

алъэкІыщтыгъэп. Ащ операциер къыгъэхьылъэщтыгъ. Ау ощыр хэлъэу сымаджэр ууплъэкlун плъэкІыщтэп. Къыхэгъэщыгъэн фае сымаджэм джащ фэдиз уахътэм иакъыл зэрэщымыуагъэр. ІэпыІэгъу псынкІэми ежьежьырэу къызэреджагъэр.

Хъулъфыгъэр отделением чІатхыкІыжьыгъ, ау джыри ащ пластическэ операцие заулэрэ зэтегъэуцожьын Іофтхьабзэхэмрэ ыпэ илъых.

(Тикорр.).

ЦІыфхэр ригъэблэгъэщтых

Адыгеим ыцІэкІэ сенаторэу Хъопсэрыкъо Мурат 2015-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 1-м Урысые политическэ партиеу «Единэ Россием» и Тхьаматэу Д.А. Медведевым ишъольыр общественнэ приемнэ цІыфхэр щыригъэблэгъэщтых. Общественнэ приемнэр зыдэщы!э ч!ып!эр: къ. Мыекъуапэ, ур. Краснооктябрьскэр, 4. Сыхь. 11.00-м къыщегьэжьагьэу 14.00-м нэс цІыфхэр рагьэблэгьэштых. ПэшІорыгьэшьэу телефонхэу 89094703186-мкіэ, 89857677509-мкіэ зарагъэтхын алъэкІыщт.

Хэбзэнчъэ щапІэхэм зэрябэныхэрэр агъэлъэшыщт

Ціыфхэм Іизын ямыізу чіыпіз зэфэшъхьафхэм къащызэlуахырэ щапlэхэм зэрябэныхэрэр Адыгеим щагъэлъэшыщт.

Мы Іофыгъом ехьылІэгъэ зэlукІэ зэхэщэгъэным телъхьа--иа дехфици дестускеф еіп гъэблагъэхэ зэхъум Адыгеим и Премьер-министрэу КъумпІыл Муратэ Мыекъуапэ икъохьэпІэ лъэныкъокІэ щыІэ бэдзэр-зыкъызэрэфагьэзэгьагьэр ары. Ахэм ятхьаусыхэ зыфэгъэхьыгъагъэр Гизын ямыГэу бэдзэршІыпІэм иІэгьо-блэгьу гьомылапхъэхэр гъэбылъыгъэкІэ зэрэщащэхэрэр ары.

Тхьаусыхэ къэзытыгъэхэр, къалэу Мыекъуапэ иадминистрацие, республикэ ыкІи къэлэ прокуратурэхэм, МВД-м, Роспотребнадзорым, Общероссийскэ народнэ фронтым ыкІи къэлэ бэдзэршІыпІэхэм ядирекцие ялІыкІохэр хагъэлажьэхэзэ мы Іофыгъом тегущыІа-

ЗэкІэ зэІукІэм хэлэжьагъэхэм Іофшіэнэу агъэцакіэрэр къаІотагъ. ФэгъэкІотэныгъэ уасэхэм ательытэгьэ щэпІэ ау ахэм ащыщэнхэу фаехэп. ЦІыфыбэ зычІэс унэ лъагэхэм ящагухэм зигъо продукциер зыщащэн алъэкІыщт площадкэ 30 къэлэ администрацием къашызэІуихыгъ.

ЛъыплъэкІо-уплъэкІу къулыкъухэм къэлэ хэбээ къулыкъухэм яліыкіохэр ягъусэхэу зэхащэгъэ рейдхэм пІэлъэ кіэкіым телъытагъ ныіэп шІуагьэу къатыгьэр. УплъэкІуни 188-рэ зэхащэгьагь, ахэм адми-

нистративнэ правэукъоныгъэм ехьылІэгъэ протоколи 144-рэ шапхъэхэр зыукъохэрэм афыратхыкІыгъ. Хэбзэнчъэу щыт . щапіэхэм зэрябэныхэрэр ыкіи тазырхэмкІэ чІыфэхэр къазэрарагьэтыхэрэр зэрауплъэкlурэр агъэлъэшынэу Премьер-министрэм къариlуагъ. Ащ дыкlыгъоу КъумпІыл Мурат къыхигъэщыгъ зэтефыныгъэ хэлъэу щакІохэм якІолІэнхэу, сыда пІомэ ахэм ахэтых щэфын-щэжьыным пылъхэри нэжъ-Іужъхэу яхатэ къырахыгъэ хэтэрыкІхэр зыщэхэрэри.

— Щэфын-щэжьыным пылъхэү хэбзэ ахьхэр зымытыхэрэм ыкІи ищыкІэгъэ тхылъхэр ямы Іэхэу товархэр Іузыгьэк Іыхэрэм пхъашэу адэзекІогъэн фае. БэдзэршІыпІэм бгъу пстэухэмк Іи видеокамерэхэр Іужъугъэуцох ыкІи полицием иопорнэ пункт ешъущалІэх. Джащ фэдэ шэпхъэукъоныгъэхэр зэрахьанхэ амылъэк Іынэу жъугъэпсы. Ау ащ дык Іыгъоу хэбзэ льапсэ иІэу щэ зышІоигьохэм апае агьэфедэн альэкІыщт чІыпІэхэр жъугъэнафэх, — къыхигъэунэфыкІыгъ КъумпІыл Муратэ.

Къэлэ администрациемрэ ведомствэ зэфэшъхьафхэмрэ Премьер-министрэм ифэшъошэ пшъэрылъхэр афишІыгъ ыкІи ашІэн фаеу игъо ылъэгъухэрэр афигъэнэфагъ — къытыгъ Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэ ипресс-къулыкъу.

Мыщ фэдэ Іофтхьабзэхэр Адыгеим зэрэщызэхащэхэрэр апэрэп. Бэмэ амышІэнкІи мэхъу, ау икІыгъэ лІэшІэгъум ия 20 — 30-рэ ильэсхэм тичІыгухэм дышъэ макІэп къащычІахыгъэр.

Адыгеим дышъэ щылъэхъух

1929-рэ илъэсым Кавказым ичІыпІэ зэфэшъхьафхэм дышъэ зычІэлъ шъолъырхэр къащыхагъэщынхэу къэралыгъо экспедицие зэхащэгьагь. Апэу Лэбапэ ыкІи Мыекъопэ районым дышъэ зыхэлъ къатхэр къыщагьотыгьагьэх. Анахьэу хьуатэу «Горелая» зыфиюрэр дышъэкіэ дэгьоу къятэгьагь. Псыхьохэу Шъхьэгуащэ, Теберда, Зеленчук, нэмыкІхэми дышъэ зыхэлъ пшахъо къызэрэзыдахьырэр агъэунэфыгъагъ. Нэужым, Хэгъэгу зэошхор къежьэфэкІэ, дышъэ килограмм 36-рэ къычІахыгъагъ.

Зэоуж лъэхъанми дышъэ зыхэлъ чІыпІэхэм алъыхъугъэх, ау дышъэу къычаахырэр макіэ зэрэхъугъэм фэшІ 1951-рэ илъэсым лъыхъон ІофшІэнхэр зэпагъэужьыгъагъэх.

Илъэс 20-м къыкІоцІ (1931 — 1951-хэм) Кавказым дышъэ къабзэу килограмм 1293-рэ къыщычахыгъагъ, ащ щыщэу 56-р Шъхьэгуащэ пэблагъэу къыщагъотыгъагъ.

Геолог ІэпэІасэхэу Темыр Кавказым Іоф щызышІагъэхэм къызэраІорэмкІэ, дышъэ зыхэлъын ылъэкІыщт чІыпІэу Адыгеим иІэхэр джыри икъоу

ауплъэкІугъэхэп, ау ахэр зэрэщыІэхэри ащыгъупшагъэхэп.

ТапэкІэ дышъэр къызщычІахыгъэ къатхэр икъоу къаукъэбзынхэу амал ямыІагьэу къеІо геолог ціэрыю П. В. Прокурановым. Ар техникэу агъэфедэщтыгьэр Іофым дэгьоу зэрэтемыгьэпсыхьэгьагьэм репхы.

Икіэрыкізу ауплъэкіужьых

А пстэур къыдилъыти, къэралыгьо холдингэу «Росгеология» зыфиlорэм мыгъэ унашъо ышІыгъ Адыгеим дышъэ къэкІуапІэу иІэхэр икІэрыкІэу ыкІи нахь игъэкІотыгъэу аушэтынхэу. ТичІыгухэм дышъэм щылъыхъухэрэр холдингым икъутамэу «Кольцовгеологием» испециалистхэр арых.

Квадрат километри 113-рэ хъурэ чІыпІэхэм дышъэм ащылъыхъунхэу рагъэжьагъ. ШІэныгъэлэжьхэм къызэраІорэмкІэ, Адыгеим ичІыгухэм дышъэ тонн 70-рэ фэдиз къач ахын альэкІышт. Геологхэм рахьыжьэгъэ Іофым пэІуагъэхьанэу сомэ миллиони 173-м ехъу федеральнэ гупчэм къафитІупщыщт. 2017-рэ илъэсым ыкІэхэм анэс дышъэ зыхэлъ къатхэр къагъотынхэ фае.

 Тэ типшъэрылъ шъхьаІэр дышъэ зыхэлъ шъолъырхэр къыхэдгъэщынхэшъ, ахэм ягъунапкъэхэр къэдгъэнэфэнхэр ары, — elo акционер обществэу «Кольцовгеологием» игенеральнэ директорэу Виктор Ереминым. — Дышъэ къатхэр зыфэдэхэр, ахэм якууагъэ, дышъэ пчъагъэу ахэлъыр, лъыхъон Іофхэм джыри къафэдгъэзэжьыщтмэ зэдгъэшІэщтых. Шъхьэгуащэ ыкІи ащ къыхэлъэдэрэ псыхъохэм апэблагъэу дышъэр нахьыбэу къыщыдгьотынэу къытшІошІы. Ушэтынэу тшІыхэрэм Іофыр зытет шъыпкъэр къагъэлъэгъошт.

Іофшіэнхэр зырагъэжьагъэхэр бэшІагьэп. Мафэ къэс геологхэр къушъхьэм дэкlyaex. ПсэупІэу Новопокровскэм дэжь джырэ лъэхъаным Іоф щашІэ. КилометрипшІ пчъагъэхэр къакІухьэх, къаплъыхьэх, мэлъы-

Ильэс 40-м къехъугьэу Іоф зышІэрэ геологэу Петр Тимашевым дышъэм икъэгъотын зэрэкъиныр къеlуатэ. Дышъэ зыхэлъ чІыгу къатхэр псыхъохэмрэ ощх-осхэмрэ къагъэтlасхъэхэзэ, дышъацэхэмрэ дышъэ къутафэхэмрэ псым къыздихьэу зэрэщытыр ыгу къэкІыжьыгъ. Ау гъучІ лъапІэр бэу зычІэлъ чІыпІэр джыри къагъэнэфагъэп.

Чыпіэ зэфэшъхьафхэр аубырыухэзэ къачахырэ пціыир (рудар) лабораторием арагъащэ, ащ дышъэу хэлъыр зыфэдизыр къыщыхагъэщы. ГъучІ гьожь льапІэр бэу къызагьоткІэ, ащ икъычІэхын промышленнэ шІыкІэм тетэу рагъэжьэщт.

«Дышъэ хъурышъом» итхыд

Илъэс минищкіэ тиэрэ ыпэкіэ Темыр Кавказым дышъэ къыщычахэу щытыгь. Дышъэм хэшІыкІыгъэ ахъщэхэмрэ бзылъфыгъэхэм зызэрагъэдэхэрэ хьап-щыпхэмрэ археологхэм бэрэ мыщ къыщагьотыгьэх. Ащ къыхэкІэу шІэныгъэлэжь ыкІи геологыбэмэ дышъэ пкъыгъохэр мыш къышычахыгъэ дышъэм хэшІыкІыгъэхэу, нэмыкІ чІыпІэхэм къарамыщыгъэхэу алъытэ.

Джащ фэдэу дышъэм хэшІыкІыгъэ пкъыгъохэу Мыекъопэ, Келермесскэ, Улэпэ Іуашъхьэхэм къачІахыгъэхэр зэрэдунаеу ащагъэшІэгъуагъэх. Аргонавтхэр дышъахьэ Кавказым къакІощтыгъэхэу урым (греческэ) таурыхъхэм ахэт. Анахь зэльашІэгьэ тарихьэу «Золое руно» («Дышъэ хъурышъор») аргонавтхэм хы ШІуцІэр къызэпачи «дышъэ хъурышъо» ахьынэу Калхидэм (джы Грузием ичІыгу) къызэрэкІогъагъэхэм фэгъэхьыгъ. Грузием изакъоп, Адыгеим ичІыгухэми дышъэр мэлышъохэмкІэ къащаугьоищтыгь. ТичІыгухэм тыжьын къабзи бэу ахэлъыгъ. Урыс-Кавказ заор зыщыкІогьэ лъэхъанми инджылызхэм тыжьынэу къычахырэр агъэткіумэ, налым фэдэу агъэчъыжьызэ яхэгьэгу арагьащэщтыгь.

Кавказ къушъхьэхэм къячъэхырэ псыхъохэм адыгэхэм аукІырэ мэлхэм ашъохэр агъэкъэбзэнхэу ахалъхьэщтыгъэх. Мэлыц Іужъум псым къыздихьырэ дышъэ къутэфэ цІыкІухэр къыханэщтыгъэх. «Дышъэ хъурышъу» зыфиlорэ таурыхъыр джащ фэдэ «дышъэ» мэлышъор ары зытекІыгьэр. Ащыгьум Грециемрэ Кавказымрэ сатыу зэдашІыштыгь, урыммэ якъухьэхэр хым тетхэу щэфакіо къакіощтыгъэх. Дышъацэхэр къызхэжъыукІыщтыгъэ мэлышъохэр джарэущтэу тарихъым щыщ хъугъэх, художественнэ фильм фагъэуцугъэу щыІ, орэд дахэ «Арго» ыІоу фаусыгь.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

ЕджапІэхэм къачІэкІыхэрэм зэтыгъоу атырэ ушэтынхэм Сыд якІ эуххэм тиреспубликэкІ э игъэкІ отыгъэу татегущы І эу зыщедгъэжьагъэр Іоныгъо мазэр ары ныІэп.

зэхъокіыныгъд фэхъущтыр?

Шъыпкъэ, шышъхьэІум икІэухым гъэсэныгъэм иІофышІэхэм язэlукlэу Рособрнадзорым ипащэу Дмитрий Кравцовыр зыхэлэжьагьэр ары кІэуххэр зыщызэфахьысыжьыгъэгъэуцугъэхэри.

КІ уххэм ягьусэу зэхьокіь ныгъэхэри, зэхэщэн ІофхэмкІэ нахь aнalэ зытырагъэтыщтри зэlукlэм къыщынэфагъэх.

Сыда ушэтынхэм кІэу къахэхьащтыр? Ахэр гьэнэфэгьахэх, арэу щытми, зэхэщакІохэм, экспертхэм ушэтыным къыдилъытэрэ зэхъокІыныгъэхэм ренэу Іоф адашіэ.

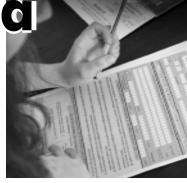
Экспертхэм зэральытагьэмкіэ, джэуап кіэкі къызэптын фэе гъэцэкІэнхэр джы ушэтынхэм ахэтыжьыщтхэп. УрысыбзэмкІэ балл 56-у рагъэкъун фэягъэр джы 57-рэ хъущт. Хьисапымкю профильнэ Іахьым гъэцэкІэнитІу къыхахынышъ, якъиныгъэкlэ базовэм нахь тегъэпсыхьагъэхэшъ. аш хагъэхьажьыштых.

ЗэхъокІыныгъэхэр анахьэу зыфэхъущтхэр тарихъымкІэ гъэ-

цэкІэнхэр арых. Ахэм япчъагьэ нахь мэкІэщт, ау уахътэу ушэтыным тефэрэр нахьыбэ ашІыщт, такъикъ 235-рэ хъущт. ОбществознаниемкІэ гъэцэкІэнхэу джэуап кlэкlхэр къызэрахэри, пшъэрылъыкіэхэр зыща- тынхэ фаехэр, гущыіэм пае, илъэсэу хъугъэ-шlагъэр зыщы-Іагьер зы пуъегьеніе закъокіе къызыщыпІон фаехэр хагъэкІыгъэх. Ащ къыхэкІэу, гъэцэкІэн 37-м ычІыпІэкІэ 29-рэ къэнагъ. ГеографиемкІи ащ фэдэу джэуап кlэкlхэр зищыкlэгьэ упчІэхэр ахагьэкІыгьэх ыкІи 41-м ычІыпІэкІэ гъэцэкІэн 34рэ къэнагъ. ХимиемкІэ гъэцэкІэнхэри, якъиныгъэ елъытыгьэу, зэрагьэфэжьыгьэх. ГеографиемкІэ гъэцэкІэнхэм джы картэхэр ащагъэфедэнхэ алъэ-

> Хьисапымкі (базовэр), биологиемкіэ, физикэмкіэ, литературэмкіэ, іэкіыб къэралыгъуабзэхэмкІэ, информатикэмкіэ гъэцэкіэнхэм 2016-рэ илъэсым зэхъокІыныгъэхэр афэхъущтхэп.

> Сочинением итхын нэмык екІоліакіэ фашіыщт. ЕГЭ-р птын

уфитэу къэзышІырэ ушэтынэу гъор щы штэл. ЯтІонэрэ хэм язэхэщэн фэлэжьэщт просочинением изэхэщэн мыгъэ тыгъо шъхьаlэр кlэлэеджакlохэм граммэу «Дорожная карта» зынахь гъэлъэшыгъэу екіоліэщтых. ежь яшіоигъоныгъэкіэ къыха-ГъэрекІо фэдэу ар мыгъи ты- хырэ предметхэм ащыщэу геогъэгъазэм атхыщт ыкlи «зачет» е «мызачет» афагьэуцущт. Ау ащ итхын джы нахь гъэлъэшыгъэу зэхащэщт. БлэкІыгъэ илъэсым сочинениер тlo кlaтхыкІыжьынэу амал яІагьэмэ, джы зэ ныІэп кІатхыкІыжьын зэралъэкІыщтыр. ЯтІонэрэ тыгьом «зачет» къэзымыхьышъурэм ЕГЭ-р рагъэтыщтэп, сочинениер къэкощт илъэсыр ары ныІэп зитыжьышъущтыр.

Рособрнадзорым ушэтынхэр зэрэкІоштхэр къыгъэнэфэгъахэх ыкІи исайт къыригъэхьагьэх. Ащ къызэритырэмкІэ, ушэтынхэр уцугъуитюу кющтых. Апэрэр гъэтхапэм и 21-м рагъэжьэщт, ятІонэрэр жъоныгъуакІэм и 27-м къншегъэжьагъэх Іоныгъом и 30-м нэс кіощт. Бэдзэогъум зэхащэщтыгъэ тыграфиемрэ литературэмрэкІэ рагъэжьэщт.

2016-рэ илъэсым обществознаниемкІэ ушэтыным шъхьафэу зы мафэ фагъэнэфэщт. Рособрнадзорым зэрилъытэрэмкіэ, ащ ишіуагъэ къэкіощт ушэтынхэр охътэ шъхьаlэу къагъэнэфагъэм аухынхэмкІэ. Мы предметыр кІэлэеджакІохэм ежь яшІоигъоныгъэкІэ къыхахыхэрэм ащыщ, ар илъэс къэс бэдэдэмэ аты.

КъэкІорэ илъэсым ЕГЭ-м къыдилъытэрэ предметхэр зымытышъугъэхэм атыжьынэу зы маф ныІэп къафагъэнэфагъэр. Ау хьисапымрэ урысыбзэмрэкІэ ушэтыныр икІэрыкІэу затыжьын алъэкІыщтыр 2016-м иІоныгъо маз ары ныІэп.

КъэкІорэ илъэсым ушэтын-

фиlорэр Адыгеим щызэхагъэуцуагь. Предметхэу атыщтхэр нахь дэгъоу ягъэшІэгъэнымкІэ еджапіэхэм амалэу яіэхэр ащ къышыгъэнэфагъэх. ГъэрекІо фэдэу мыгъи ушэтынхэр зыщыкіорэ чіыпіэхэм кіэлэеджакіохэм пхъашэу ащылъыплъэщтых. АщкІэ техническэ амалэу щы-Іэр зэкІэ зэрагьэфедэщтыр министерствэм мызэу, мытюу къыщыхагьэщыгь. Ау аттестат къыхьыным пае ушэтынхэр зымыкІушъущтхэм япчъагъэ нахь макІэ шІыгъэным министерствэр дэлажьэ. ГъэсэныгъэмкІэ муниципальнэ органхэм пшъэрылъэу афашІыгъэм елъытыгъэу еджапіэхэм Іоф адашіэ, ушэтынхэм язэхэщэн къэралыгъор зэрэлъыплъэрэр гъэлъэшыгъэным анаІэ тет.

СИХЪУ Гощнагъу.

Лъым шъоущыгъоу хэлъми къыщегъакlэ

Мы нэкІубгъом непэ зигугъу къыщытшІы тшІоигъор народнэ медицинэм чІыпІэ гъэнэфагъэ щызыубытырэ, уз зэфэшъхьафыбэхэмкІэ ІэпыІэгъу къызыфигъэхъурэ зэрджаер ары. Зэрджаер адыгэхэми ящагухэм адэпльэгьощт, ащ къыпачыгъэ зэрыдж плъыжь дахэхэр Іэрам-Іэрамэу зэхэпхагьэхэу агьэгьоуи, ильэс псаум гьэучьы Гальэхэм къадахызэ агъэфедэуи бэрэ тырехьылІэ.

Медицинэ шІэныгъэм зэрджаем (куандэм) ипхъашъо органическэ кислотэ зэфэшъхьафыбэ хэлъэу егъэунэфы. Зэрыджэр пштэмэ, процент 32рэ фэдизэу шъоущыгъу, дубильнэ веществохэр, аскорбиновэ кислотар, органическэ кислотэхэр, микроэлемент зэфэшъхьафхэр хэлъэу ары. Нэмыкі мэркіо лъэпкъхэм железэу ахэлъым нахьыб зэрджаем иехэм къахагъотагъэр.

Зэрджаем ипхъашъо зыхэжъукІыгъэ псыр лъыкІэкІыныр нахь макІэ шІыгъэнымкІэ, къэгъэуцугъэнымкІэ амалышІоу

агъэунэфыгъ. Зэрыджыпсым нахь шІэхэу зэрегъэпцІыжьыхэу ары нэгъум е кІэтІыим ягъэу яІэ хъухэрэр, узыри хигъэжъукІэу elo народнэ медицинэм. Зэрыджыпсыр бгъэфедэнкІэ дэгъоу алъытэ нэгъум е кІэтІыим лыпІэ бэгыгъэхэр (полипхэр) яІэхэмэ, шІур мэузымэ, лъыдэкІуае уиІэмэ. Мыр лъэшэу къашъхьэпэщтэу elo народнэ медицинэм пкъышъолым ыкІуачІэ хэгьэхъогъэнымкІэ, невроз, къытезыгъэфэрэ уз (эпилепсие) зиlэхэм, чый узым (коклюшым) ыгъэгумэкІыхэрэм.

Зэрыджыпсыр народнэ медицинэм егъэфедэ лъым хэлъ шъоущыгъур нахь макІэ шІыгъэнымкІи, диатезыр техыгъэнымкІи.

Шъуфэсакъ, щынагъо! Зэрыджыпсыр бгъэфедэ хъущтэп гум ишемическэ уз иІэмэ, инфарктым, инсультым ауж, сыда пюмэ мы узхэр зијэхэм лъэу акіэтым псынкіэу пціэн нэшанэ иІэ мэхъу.

ІэзэкІэ амалэу иІэхэр

✓ Гриппыр

Куандэм къыпычыгъэк Іэ зэ-

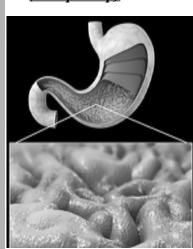

дэпхыгъэр дэгъоу зэхэпщытІэнышъ, ащ хэплъхьащт джащ фэдиз шъоу. ЗэхэбгъэкІухьанхэшъ, псы гъэжъогъэ гъэучъыlыжьыгъэ тlэкlу хэпкlэщт. Узышхахэрэм ыуж стэчанныкъо зырызэу 2 — 3 ащ уешъощт. Ащ фэдэ ІэзакІэм узыр псынкlэу зэкlигъакloy ыкІи пкъышъолым кІуачІэ къыритэу elo народнэ медицинэм.

✓ ЛъыкІэкІыныр

Зэрджэе пхъэшъо гъзушкъоигьэ щайджэмышхышъхьи 4-м псы стэчан кІэпкІэнышъ, мэшІо макІэм такъикъ 30-рэ къыщыбгъэжъощт. Ар зэрэстырэу зыжьыгъэн фае. Нэужым ащ псы гъэжъуагъэ хэбгъэхъонышъ, стэчаным изы пшІыжьыщт. Ушхэным ыпэкІэ джэмышхышъхьэ зырызэу щэгьогогьо мафэм уешьощт.

✓ <u>Нэгъуетэныр</u> (гастритыр)

Зэрыдж щытІэгьэ грамм 20-м псы стэчан кІэпкІэнышъ, сыхьатиплым щыбгъэтыщт. Стэчанныкъо зырызэу мафэм плІэгьогогьо уешьощт.

✓ ЖьызэІухьэр (астмэр)

Зэрыдж джэмышхышъхьэр рыджыр е гъэучъы алъэм къы- дэгъоу пщыт Іэнышъ, псыжъо-

гъэ литрэ кІэпкІэщт, ащ хэплъхьащт шъоу джэмышхышъхьэ. Арэущтэу зэхэльыр такьикь 20-м къэбгъэжъонышъ, щыбзэм кІэбгъэкІыжьыщт. Сыхьат-сыхьатрэ ныкъорэ пэпчъ джэмышхышъхьэ зырызэу уешъозэ, мафэм ар ипшъущт. Жьызэlухьэр зиlэу лъыдэкlуаем ыгъэгумэкІыхэрэм зэрыджыпсым джэмышхышъхьэ зырызэу мафэм 6 — 8 ешъохэмэ нахьышly.

✓ <u>ЛъыдэкІуаер</u>

* Зэрыдж джэмышхышъхьитІур эмаль зытель хьакъу-шыкъум шыпшытІэнышъ. псыжъогъэ стэчан ащ хэпкІэщт. Дэгъоу ар зэхэбгъэкІухьанышъ, псэу къажъорэм ыкІыІу такъикъ 15-м тебгъэтыщт («водяная баня» зыфаюрэр). Е сыхьатищырэ чІыпІэ фабэм щыбгъэтыщт. ЗыучъыІырэм ыуж псыр кІэбгьэчъыжьынышъ, зэрыджыр псыпсымкІэ кІэпфызыкІыщт е щыбзэ нэдым кІэбгъэкІыщт. Арэущтэу зыпшІырэм къыкІэкІырэ зэрыджыпсыр хэбгъэхъожьыщт псэу ащ кІэбгъэчъыгъагъэм ыкІи стэчаным из хъуным фэшІ псы гъэжъуагъэ хэбгъэхъожьыщт. Стэчаным и 1/3-м мафэм 4 уешъозэ пш*І*ыщт. Мыщ шъоу т*І*эк*І*у хэбгъахъоми хъущт.

Народнэ медицинэм къызэриІорэмкІэ, лъыдэкІуаер къызыфежьэгъакІэхэмкІэ мыр амалышіоу щыт, лъэшэу ишіуагьэ къэкІо.

Зэрджэе пхъашъом щыщэу грамми 10 — 20-м псыжъогъэ стэчанитІу кІэпкІэнышъ, сыхьатныкъорэ къэбгъэжъощт. Ар нэужым зэтеб-ГЪЭЧЪЫЖЬЫНЫШЪ, ДЖЭМЫШХЫшъхьэ зырызэу мафэм 3 — 4 уешъощт.

Гур псынкІащэу къытеомэ

Зэрыдж джэмышхышъхьи 6-р дэгъоу зэхэпщыт Іэнышъ, псыжьогьэ стэчанищ хэпк Іэщт, дэгьоу зэІыбгьахьэзэ. СыхьатиплІым ар щыбгъэтыщт, щыбзэ нэдым кІэбгъэкІынышъ. стэчанныкъо зырызэу мафэм 4 — 5 уешъощт.

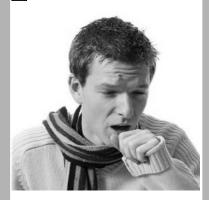
Зэрджэе пхъэшьо гьэушкьой гъэ джэмышхышъхьэм кІэпкІэщт псыжъогъэ стэчаным и 3/4-рэ ыкІи ар псэу къажъорэр зэрыт хьакъу-шыкъум ыкІыІу тетэу («водяная баня») такъикъи 5-м къэбгъэжъощт. БгъэучъыІыжьынышъ, зэтебгъэчъыжьынышъ, шъоу тІэкІу хэлъэу мафэм 5 — 6 уешьощт (зэфэдизэу).

(ишемическая болезнь сердца)

Мы узыр зи!эхэм мафэ къэс зэрыдж грамми 100 ашхызэ ашІымэ, ишІуагьэ къэкІощт.

✓ Пскэныр

Зэрыдж джэмышхышъхьэм псыжьогьэ стэчан кІэпкІэнышь, машІом такъикъипшІырэ тебгъэтыщт. БгъэучъыІынышъ, зэтебгъэчъыжьынышъ, мафэм щэ-

гъогогъо джэмышхышъхьэ зырызэу уешъощт.

- * Зэрыдж грамми 100-м шьоу грамм 200 хэпльхьанышъ, такъикъитфырэ машюм тебгъэтыщт. Джэмышхышъхьэ зырыз-тіурытіоу мафэм 4 ар пшхыщт.
- * Шъоу стырым зэрыджхэр хэплъхьанхэшъ, сыхьати 6-рэ щыбгъэтыщт. Джэмышхышъхьэ зырызэу мафэм 4 ар пшхыщт.

Косметикэм зэрэщагъэфедэрэр

къекІущт

Чэтэн хъэдэн такъырыр е псыпсыр тю е щэ зэтельэу зэрыджыпсым хэбгьэощт ыкІи ар нэгушъом теплъхьанышъ, такъикъ 15 — 20-м тебгъэльыщт. Зытепхыжьырэм ыуж псы фабэкІэ нэгушъор птхьакІынышъ, бгъэгъушъынышъ, крем щыпфэщт (зыгъэушъэбыхэрэм ащыщ).

✓ Шъорыогухэр, <u>нэгушъо</u> зэмышъогъур <u>(«пигментные пятна»</u> <u>зыфаІорэр)</u>

Зэрыджыпсым нэгушъор нахь фыжь, нахь зэщиз ешІы. Мыщ къыкІэфыгъэ псым чэтэн хъэдэн е псыпс такъыр хэбгъэонышъ, такъикъи 10-м нэгушъом тебгъэлъызэ зэлъыпытэу гьогогьуи 2 — 3-м тепльхьащт. Апэрэ шІыгьом мафэ къэс гъогогъуи 7 — 10 пшІын фае, нэужыми ащ фэдизырэ теплъхьащт, ау зы мафэ тебгьашІэзэ. Хъэдэныр зытепхыжьырэм ыуж крем нэгушъом щыпфэн фае.

✓ Фыкъуадэхэр, нэгушъо зэлъагъэр

- * Зэрыджыпсымрэ шъоумрэ зэфэдизэу зэхэплъхьанхэшъ, зэхэбгъэкІухьанхэшъ, такъикъ 20-рэ нэгушъом тебгъэлъыщт, нэужым псы фабэкІэ зыптхьакІыжьыщт.
- Нэгушъом зэрыджыпсыр щыпфэзэ пшІымэ, ар нахь «къэкІэжьы».

Псауныгъэ Тхьэм къышъует.

НэкІубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.

7

ХьакІэмзые ицІыф гъэшІуагъ

Хэтрэ цІыфи ыпэкІэ къэт гъогур псынкІэным, къыкІугъэ щыІэныгъэ гъогууанэр къэбзэным, цІыфхэм алъытэным, игупсэхэм шІу алъэгъуным кІэхъопсы. Ащ фэдэ насып иІ непэ къызыхъугъэ мафэр хэзыгъэунэфыкІырэ Унэрэкъо Пщымафэ Мухьдинэ ыкъом.

Жэбзэ дахэр зыlулъ цlыфэу, зиlушыгъэкlэ мыхъуным ущызыухъумэн, шlугъэм укlэзыгъэгушlун нахьыжъ пэрытэу Пщымафэ икъоджэгъухэм зэлъашlэ. Хьакlэмзые узэрыгушхон цlыфэу дэсхэм яапэрэ сатырэнепэ илъэс 70-рэ хъурэ Унэрэкъо Пщымафэ зэрэхэтым хэти ехъырэхъышэжьырэп. А зэпстэур зыпкъ къикlырэр апэрапшlэу хъулъфыгъэм ищыlэныгъэ щыщэу илъэс 50-р зэритыгъэ сэнэхьатыр зэригъэцэкlэгъэ шlыкlэр ары.

Пщымафэ кlэлэегъадж, лъэпкъым итхыдэlуат, ихэбзэухъумакly. Чылэм дэсхэм янахьыбэм ащ игъэсэпэтхыдэ ишlуалэегъэджэ шъыпкъэм имэхьанэр — чыр зэпимыкізу, фэсакъызэ, ищыкізгъэ лъэныкъо зафэмкіз ыуфэныр, имыщыкізгъэ гуакізхэр ціыкіу-ціыкіоу гуиупкіынхэр... Щэч хэмылъзу зигугъу къэтшіырэ кізлэегъаджэм ар къыдэхъугъ.

Пщымафэ кІэлэегьадж, льэпкъым итхыдэІуат, ихэбзэухьумакІу.

гъэкіэ піуныгъэ-гъэсэныгъэшіурэ Іэдэбныгъэ-шэнышіуагъэрэ яіэ хъугъэ тіоми тыхэукъонэп. Ригъэджэрэ пстэуми адыгагъэ ахилъхьаныр, ціыф зафэ ахишіыкіыныр тикіэлэегъаджэ ипшъэрылъ шъхьэіагъ. Илъэсхэр текіхэу, ащ иіахьышіу зыхилъхьэгъэ щыіэныгъэ гъогум тызытеуцокіэ ары ар къызыдгурыіожьырэри. Ау арыба кіэ-

шъхьафэу джыри нэбгырих адыгэ унагъом щапІугъ. Ау, зэрэхъу хабзэу, апэрэ гугъэри апэрэ ІэпыІэгъури зэпхыгъагъэр апэрэ сабыир ары.

— Сянэрэ сятэрэ сищыІэныгъэ медицинэм еспхынэу сыдигъуи кІэхъопсыщтыгъэх, — ыгу къэкІыжьы Пщымафэ. — Ау сэ сезыгъаджэщтыгъэхэ Пщыжъ Къэплъан, Сихъу Айса,

Унэрэкъо Аскэрбый арых сыдигъуи сызэхъуапсэщтыгъэхэр, щысэ зытесхыщтыгъэхэр. Ахэм яурокхэм сакъызыч!эк!ыжьк!э, к!элэегъэджэ сэнэхьат фэшъхьаф сыгу къызэрэмык!ыщтыр къызгуры!ощтыгъэ.

Илъэсибл еджапІэр къызеух нэуж Пщымафэ ыгукІэ ыштэгъэ сэнэхьатым Адыгэ кІэлэегъэджэ училищым илъэсиплІэ щыфеджагъ. 1965-рэ илъэсым кІэлэегъэджэ ныбжьыкІэм иапэрэ лъэбэкъухэр зыщыригъэжьагъэр Чэчэным ит къуаджэу Комсомольскэр ары. Ау бэ темышІэу дзэ къулыкъум къеджэхи, Урал дзэ шъолъырым илъэсищэ къэтыгъ. Ащ ауж, 1969-рэ илъэсым ищылэ мазэ, кІэлэ ныбжьыкІэр зыкІэхъопсыщтыгъэр къыдэхъугъ икъоджэ еджапіэ кіэлэегъаджэу Іуагъахьэ. Апэрэ классым къычІэхьэгъэ сабыйхэр ригъэджэнхэр, тыкъэзыуцухьэрэ дунаим ахэр нэІуасэ фишІынхэр, ІофшІэныр зыщыщыр агуригъэІонышъ, ар шІу аригъэлъэгъуныр — джары кІэлэегъэджэ ныбжьыкІэм пшъэрылъэу къыфагъэуцугъэр. Илъэс 14 Пщымафэ ар ыгу етыгъэу ыгъэцэкІагъ. Ащ дакІоу, кІэлэ ныбжьыкІэм кІэлэегъэджэ институтым биологиемкІэ ифакультет ишІэныгъэмэ ащыхигъэхъуагъ, партиеми хэхьагъ.

— Сабыйхэр лъэшэу шІу слъэгъущтыгъэх. Арэущтэу ущымытэу укІэлэегъэджэн плъэкІыщтэп, — ыушъэфырэп Пщымафэ. — Ау а шІулъэгъу-

ныгъэм къикіырэп егъэлыегъэ убзэныр пхэлъыныр. Шіэныгъэ куу іэкіэбгъэхьаным фэші сабыим епіорэм уасэ фебгъэшіышъун фае. Лъытэныгъэр, шъхьэкіэфэныгъэр зыщыщыр сабыим ціыкіузэ зэхебгъэшіыкіыным мэхьанэшхо иі.

1983-рэ илъэсым ыуж къыкіэлъыкіогъэ илъэс 17-ми Пщымафэ ищыіэныгъэ зыфигъэлэжьагъэр къоджэ кіэлэціыкіухэмрэ еджапіэмрэ арых. Ау джы ащ ипшъэрылъыр нахыкъиныгъ. Къыухыгъэ еджапіэм ар пащэу иіагъ.

— Сыд фэдэ Іэнатіи пшъэдэкіыжь гъэнэфагъэ пылъ. Ау пащэмкіэ а пшъэдэкіыжьыр сыдигъуи нахьыб. Илъэс 17-м къыкіоці сабыихэм ямызакъоу, ахэм янэ-ятэхэми Іоф зэрадэтшіэщтым Пщымафи, тэри, ащ дэлэжьэрэ кіэлэегъаджэхэми, тыпылъыгъ. Кіэлэеджакіо пэпчъ ежь иіэкіоці дунай хэхыгъэ, екіоліэкіэ шъхьаф иі. Етіани къыдэплъытэн фае ныбжьым зэрэхахъорэм дакіоу упчіэу сабыим ышъхьэ къита-

— Тишэн-хабзэхэм ямэхьанэ, тыбзэ иlэшlугъэ, тихэку идэхагъэ къыткlэхъухьэрэ ныбжьыкlэхэм ядгъэшlэн фае, — къыкlегъэтхъы lофшlэным иветеран. — Тилъэпкъ культурэ зэрэбай дэдэр, адыгэ шъыпкъэр лlыгъэрэ lэдэбныгъэрэкlэ сыдигъуи къызэрахэщыщтыгъэр сабыйхэм къафэсlотэныр сыдигъуи сикlэсагъ. Тыдэ кlуагъэхэми, сыд ашlагъэми, ялъэпкъ шlулъэгъуныгъэ хамынэнэу езгъаджэхэрэр згъасэщтыгъэх.

Мы гущы вхэр къагъэшъыпкъэжьыгъ Пщымафэ игукъэквыква аужырэ илъэсхэм Хьаквыхые еджапвым этнографическэ кружок ив зэрэхъугъэм. Квырцыквухэр ыугъоихэти музеим ыщэщтыгъэх, лъэпкъ культурэм изехьаквохэм нэвуасэ афишвыщтыгъэх.

Ау илъэсхэр макlox. Кlэлэегъаджэу зылажьэрэр илъэс 50 зэхъум, Пщымафэ еджапlэм къыlукlыжьыгъ. Ары нахь мышlэми, непэ лъэпкъым къырыкlощтым ымыгъэгумэкləу щытэп, чылэм щызэхащэгъэ ха-

Ригъэджэрэ пстэуми адыгагъэ ахилъхьаныр, цІыф зафэ ахишІыкІыныр тикІэлэегъаджэ ипшъэрылъ шъхьэІагъ.

джэрэр нахьыбэ зэрэхъурэр, джэуапхэм ар зэралъыхъурэр. Мы зэманыр ары сыдигъуи узфэсакъын фаер. Мыщ дэжьым еджапІэм щигъотырэ пэтхыдэ голъын фае, — къе-Іуатэ илъэс 40-рэ Унэрэкъо Пщымафэ Іоф дэзышІэгьэ ХьакІэмыз Нинэ. — А зэпстэур Пщымафэ къыдгуригъа ощтыгъ ащ тетэу тылажьэщтыгъ. ЕджакІохэм, ахэм янэ-ятэхэм, тэри шъхьэкІэфэныгъэшхо фэтшІыщтыгъ типащэ. Уицыхьэ теплъхьэу зыуж уихьэмэ хъун пащэ фэдэу ащ тыхаплъэщтыгъ.

2000-рэ илъэсым ипсауныгьэ изытет къыхэкlэу пэщэ Іэнатlэр Пщымафэ ыгъэтlылъынэу хъугъэ. Ау Іофшіэныр чіинагъэп — адыгэ этикетыр, адыгэ хабзэхэр сабыйхэм аригъэшіэным пидзагъ.

сэм упчіэжьэгъу шъхьаіэу Унэрэкъо Пщымафэ иІ. ИІоф дэгьоу зэригъэцакіэрэм пае къыфагъэшъошэгъэ щытхъу тхылъхэм а хасэм иехэри, къоджэдэсхэм ялъытэныгъи ягъус. Нэмыкізу къэпіон хъумэ, зэрыгушхон гъогу Пщымафэ къыкіугъэри, непэ игупсэхэр зэригъакіохэрэри.

Унэрэкъо Пщымафэ исэмэркъэухэмрэ игъэсэпэтхыдэрэ едэlугъэхэм, ахэр гъозапlэ зыфэхъугъэхэм сэри сащыщ. Арышъ, сигуапэу сэ сцlэкlи, сикъоджэгъухэм ацlэкlи «тхьауегъэпсэу» есlо сшlоигъу. Псауныгъэ пытэрэ гъэшlэ кlыхьэрэ иlэу, ибынхэм адатхъэу, игупсэхэм агъатхъэу псэунэу тыфэлъаlо. Щэч хэмылъэу Пщымафэ Хьакlэмзые ицlыф гъэшlуагъ!

СИХЪУ Султіан.

НыбжьыкІэхэр къыхагъэщыщтых

Сэнаущыгъэшхо зыхэлъ ныбжьыкІэхэу республикэ шІухьафтыныр зэратыщтхэм якъыхэхын фэгъэхьыгъэ зэхэсыгъо мы мафэхэм щыІагъ. Іофтхьабзэр зэрищагъ АР-м гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ иминистрэу Хъуажъ Аминэт.

Гъэсэныгъэм игъэlорышlапlэхэм ялlыкlохэу муниципалитетхэм къарыкlыгъэхэр шlухьафтыныр зытефэхэу алъытэхэрэм ацlэхэр, еджэнымкlэ, спортымкlэ ыкlи нэмыкl лъэныкъохэмкlэ ахэм гъэхъагъэу яlэхэм къатегущыlагъэх.

Къалэу Мыекъуапэкіэ зишіэныгъэхэмкіэ илэгъухэм къахэщэу нэбгыритіу къагъэлъэгъуагъ. Апэрэр гимназиеу N 22-м щеджэрэ Бзэджэжъыкъо Асхьад. Апэрэ классым къыщегъэжьагъэу Асхьад тфы закіэкіэ еджэ, лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкіэ шіэныгъэ куухэр зэриіэхэр къегъэлъагъо. Республикэ естественнэ-хъисап еджапізу Адыгэ къэралыгъо университетым хэтым щеджэ, бзэ зэфэшъхьафхэр зэрегъашіэх.

Ильэс къэс игьэхъагьэхэм кlэлэ ныбжьыкІэм ахегъахъо. Мы аужырэ илъэсищыр пштэмэ, муниципальнэ уцугьо олимпиадэхэм текІоныгъэ пчъагъэрэ къызэращыдихыгъэм имызакъоу, предмет зэфэшъхьафхэмкІэ шъолъыр олимпиадэхэм пэрытныгъэ ащиІыгъыгъ. Литератор ныбжьык Іэхэм язэнэкъокъоу «Созвездие» зыфиюрэм хэлэжьагъ, урысые зэнэкъокъум ишъолъыр уцугъуи дэгъоу зыкъыщигъэлъэгъуагъ. Асхьад анахь гъэхъэгъэ дэгъоу иІэхэм ащыщ урысые олимпиадэу «Умники и умницы» зыфиlорэм ишъолъыр уцугъо текІоныгъэ къызэрэшыдихыгъэр. Джы тыгъэгъазэм и 2-м телевикторинэм хэлэжьэнэу ар Москва

ЯтІонэрэу къагъэлъэгъуагъэр лицееу N 19-м икІэлэеджакІоу Шэбанэ Махьмуд. ШІэныгъэ куухэр зиІэ кІалэр муниципальнэ ыкІи шъолъыр олимпиадэхэм ренэу ахэлажьэ, текІоныгъэ къащыдехы. ГущыІэм пае, 2014 — 2015-рэ илъэс еджэгъум предметищымкІэ олимпиадэм текІоныгъэ къыщыдихыгь, предметитфымкІэ призер хъугъэ. Дипломи 8 къыфагъэшъошагъ. Дунэе художественнэ культурэмкІэ ящэнэрэ шъольыр уцугъоми ащытекІуагъ. Джащ фэдэу инджылызыбзэм фэщагъэу, шІэныгъэ дэгъухэр иІэх. Республикэ естественнэ-хьисап еджапІзу Адыгэ къэралыгьо университетым епхыгъэу Іоф зышІэрэм щеджэ.

Адыгэкъалэ дэт гурыт еджапіэу N 1-м икіэлэеджакіоу Хъокіо Эмми илъэситіум зэлъыпытэу «Илъэсым икІэлэеджэкІо анахь дэгъу» зыфиІорэ цІэр къыфагъэшъошагъ. Предмет зэфэшъхьафхэмкІэ олимпиадэхэм ахэлажьэ, текІоныгъэ ыкІи хагъэчнэфыкІырэ чІыпІэхэр къыфагъэшъуашэх. СурэтшІынымкІэ Урысые зэнэкъокъоу «Должны смеяться дети» зыфиюрэм теконыгъэ къыщыдихыгъ. Джащ фэдэу атлетикэ псынкіэм пыль ыкіи мы лъэныкъомкІэ гъэхъэгъэшіухэр иіэх.

Джэджэ районымкіэ премиер зыфагъэшъошэнэу къагъэлъэгъуагъэр **Ульяна Ткаченкар** ары. Пшъэшъэжъыем еджэным-

кІэ гъэхъэгъэ дэгъухэр зэри-Іэхэм имызакъоу, спортым ишъыпкъэу пыщагъ. 2009-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу спортивнэ еджапІзу районым итым макІо, дзюдомкІэ ыкІи самбэмкІэ гъэхъэгъэ дэгъухэр

Кощхьэблэ районымкІэ шІухьафтыныр къызытефэу алъытагъэр Кощхьэблэ гурыт еджапіэу N 2-м икіэлэеджакіоу Хэкужъ Динар, Красногвардейскэ районымкІэ Хьатикъое гурыт еджапІзу N 2-м щеджэрэ Бракъый Джэнэт, Мыекъопэ районымкІэ гурыт еджапізу N 20-м щеджэрэ Григорий Оксузян, Тэхъутэмыкъое районымкІэ Тэхъутэмыкъуае дэт гурыт еджапІэу N 1-м щеджэрэ Тыкъо Рузанн, Теуцожь районымкІэ кіэлэціыкіу-спотивнэ еджапіэм кіорэ Лъэпціэрышэ Мыхьамэт, Шэуджэн районымкіэ Мамхыгъэ гурыт еджапІэу N 4-м икіэлэеджакіоу Яхъуліэ Эльдар. Мыхэм зэкІэми республикэ бюджетым къыхэхыгъэ сомэ мини 10 зырыз аратыщт. Ныбжьык Іэхэм сэнаущыгъэу ахэлъым зызэрэрагъэушъомбгъущтым пылъыщтых.

ПІАТІЫКЪО Анет.

♦ КІЭЛЭЦІЫКІУХЭМРЭ ТВОРЧЕСТВЭМРЭ

СурэтшІыныр зикІасэхэр

Урысыем хэгьэгу кІоцІ ІофхэмкІэ икъулыкъухэм яІофышІэ и Мафэ ипэгьокІэу АР-м и Къэралыгьо автоинспекцие Іофтхьабзэ щыкІуагъ. КъулыкъушІэхэм якІэлэцІыкІухэу илъэси 6 — 14 зыныбжьхэр «Сянэ-сятэхэм полицием Іоф щашІэ» зыфиІорэ сурэтшІыгъэхэмкІэ зэнэкъокъугъэх.

КъыткІэхъухьэрэ лІэужхэр патриотизмэ ахэлъэу, янэятэхэр шІу алъэгъухэу пІугъэнхэр ыкІи хэгъэгу кІоцІ ІофхэмкІэ органхэм къулыкъу ащыпхьыным мэхьанэу иІэр зэхарагъэшІыкІыныр му-

рад шъхьаІэу Іофтхьабзэм

НыбжьыкІэхэм ашІыгъэ сурэтхэр Адыгэ республикэ кІэлэціыкіу тхылъеджапіэм къыщагъэлъэгъуагъэх. Ведомствэм и Общественнэ совет илы-

кІохэм Іофшіагъэхэм осэшіу афашІыгъ. Іофтхьабзэм изэхэщэн тхылъеджапІэм иІофышІэхэр чанэу хэлэжьагъэх.

ПравэухъумэкІо органхэм яльэныкъо пстэури пІоми хъунэу шъыпкъагъэ ыкІи шъхьэихыгъэ хэлъэу кІэлэцІыкІухэм ятворческэ Іофшіагьэхэм къащыраІотыкІыгъ.

Жюрим къыхихыгъэ анахь сурэтшІыгьэ дэгьухэр зиехэм ащыщых гъогурыкІоныр щынэгъончъэнымкІэ Къэралыгъо автоинспекцием икъулыкъушІэхэм якІэлэцІыкІухэр. А ІофшІагъэхэр Урысыем хэгъэгу кІоці Іофхэмкіэ и Министерствэ кІэлэцІыкІу сурэтшІыгъэхэм якъэгъэлъэгъонэу щыкloрэм агъэхьыгъэх.

ІЭШЪЫНЭ Сусан.

🔷 пшіэмэ, къыпшъхьапэжьыщт

ПсауныгъэмкІэ лъэшэу федэ

Ащи изакъоп, ІофшІэнэу узфэгъэзагьэр, узпылъыр нахь шІэхэу, шІуагъэ къытэу зэшІопхынымкІэ физическэу пкъышъолыр ренэу бгъэулэузэ пшІыным мэхьанэшхо зэриІэр шІэныгьэлэжьхэм агьэунэфыгь.

Ар джыри къаушыхьатыгъ Новэ Зеландием (Отаго иуниверситет) ишІэныгъэлэжьхэм.

Ахэм ушэтынхэр арашІылІагь шъуаехэм ыкІи нафэ къызэрафэхъугъэмкІэ, тхьамафэм къыкІоцІ мэфитфым такъикъ 20рэ зэпымыоу къэзычъыхьэщтыгъэ псэушъхьэхэм шІэныгъэлэжьхэм афагьэуцущтыгьэ «loфыгъохэр» нахь «акъылыгъэ хэлъэу» ыкІи нахь псынкІэу агъэцакІэщтыгъэх, ащ пае шІыкІэхэр къагъотыщтыгъ.

Физическэ ыкІи психическэ псауныгъэмкІэ пкъышъолыр гъэулэугъэным мэхьанэшхо зэријэр цыфхэм бэшјагъэу ашјэми, ушэтыныкІэхэм нафэ къашІыгъ ащ фэдэу мафэ къэс пкъышъолым «Іоф ебгъашІэмэ», анахь ІофшІэн хьылъэми, ренэу бгъэцакІэу, шІуагъи къымытэу къыпщыхъурэми нэмык! екІоліакіэ къыфэбгъотын зэрэплъэкІыщтыр. А лъэныкъуитІур (пкъышъол гъэулэунымрэ кІэухымрэ) зэпхыгъэхэу ары шІэныгъэлэжьхэм къаlорэр.

Ушэтынхэр зышІыгъэ шІэныгъэлэжьхэр зэрэгугъэщтыгъэхэр арэуштэу «Іоф зэрагъэшІэгьэ» шъуаехэм ІофшІэн гьэнэфагъэхэм ягъэцэкІэн нахь дэгьоу къадэхъущтэу ары, ау нафэ къызэрэхъугъэмкІэ, сыд фэдэрэ «пшъэрылъ» афагъэуцугъэми, ахэр нахь чаныгъэх, нахь дэгьоу сыд фэдэри ашІэщтыгъ.

Пстэуми зэрашІэу, зыныбжь икъугъэ цІыфым тхьамафэм щыщэу мэфитфым мафэ къэс такъикъ 30 «къыхихынышъ», ыпкъышъол физическэу ыгъэулэун фаеу медицинэми, шІэныгъэлэжьэу псауныгъэм икъэухъумэн епхыгъэ ушэтынхэр зышІыхэрэми алъытэ.

Мы ушэтынхэм апэкІэ шІэныгъэлэжьхэм агъэунэфыгъ пкъышъолыр физическэу мыулэуныр зэрэщынагъор. Пщэр дэдэ хъухэрэм лІэныгъэр къашъхьарыхьаным нахьи фэдитіукіэ нахь щынагъу апэрэхэм ар къяхъулІэныр.

(Тикорр.).

ТАРИХЪЫМРЭ ЩЫІЭНЫГЪЭМРЭ

Гынкіэ агъэорэ Іашэхэр

(КъызыкІэлъыкІорэр шэкюгъум и 11-м къыдэкІыгъэ номерым ит).

Къэхэлъэжъ — ижъырэ лъэхъанэхэм хьадэгъэтІылъыпасгъэхэу, бэшасгъэу абгынэжьыгъэхэу, чіым хэкіокіэжьыгъэхэу, нахьыбэрэмкІэ зыми къымышІэжьыхэрэ къэжъых. Ахэр къыхэгъэщыжьыгъуаех, амышіахэу псэолъэшіхэм е нэмыкіхэу чіыр къизытІыкІыхэрэм къыхагъэщыхэу мэхъу.

Къоджэбэщ — чылагъомэ унагьоу зичэзыукІэ Іахьо кІонэу, чэщ къэрэгъулэр е нэмык къоджэ Іоф зыгъэцэкІэнэу къызэнэсырэм ипчъэјупэ щычасэщтыгъэ бэщ.

Къонтхъ — пыеу зытек**l**yагъэхэм къытырахыгъэу е зэрапхъуагъэ горэхэм иеу атырэу къахьырэ мылъку.

Къорэгъ — кlыхьагъэмкlэ шапхъэ, дэжъые бэщ зэнкІэ кІыхь, метри 4 — 6 фэдиз мэхъу. Адыгеим ичІыпІэ зэфэшъхьафхэм щагъэфедэщтыгъэхэр якІыхьагъэкІэ зэтекІыщтыгъэх.

Къошъомэзэжъый / гъуазэ — къухьэхэу хым щызекІохэрэр зэрыгъуазэхэу хынэпкъ Іушъомэ аlутырэ мэшlонэф.

Къошъочіэгъаз — къухьэу е къуашъоу псым щесырэм зыдигъэзэщт лъэныкъомкІэ зэрагъэІорышІэу ыхэкІэ ычІэгъ чІэтырэ пкъыгъу.

Къулъакъу — лъэтіэн шіыгъэу, щэбзэпкъым ыпакІэмэ апышІэгъэ шъо псыгъохэу бзэпсыр зэрыпашІэрэр ары.

КъухьэтІысыпІ — нэпкъым

пэмычыжьэу псышъофэу къухьэхэр зыдэщытынкІэ Іэрыфэгъу чІыпі.

Къухьэlу — къухьэхэр къызыІухьэхэу, зыІукІыхэрэ хы-Іупэ чІыпі. Кіакозехь — пщым е ор-

къым еубытылІагъэу кІалэ е лІы Іофтабг.

Кіэгъэстакіу — мыхъо-мышІэм фэзыгъэблыхэрэ цІыф.

Лыгъажъу — шыу купым, зэоліхэм пщэрыхьакіоу ягъусэщтыгъэ хъулъфыгъ.

Лыжълэпс — къупшъхьэ зыхэлъ лы гъэгъугъэ е лыухъу гъэгъугъэ аупІэІушъ, псыжъом хатакъо, шхынхэубэхэр (бжьыны, бжьыныф, щыбжьый, къоны, нэмыкІхэр) халъхьэх. ШІэхэу ашІырэ лылэпс. Гъогум къытекІыгьэ хьакІэм иІанэ апэ ар фытырагъэуцо.

ПшхынкІэ гохьы, фа-

Лъысты — ижъыкІэ пхъэ яжьэмрэ шэ дагъэмрэ ахашІыкІыщтыгъэ сабын.

Лыцац — мэлы е хьайуан зэІыхыгъэр зэхамыупкlатэу, икlыхьагъэкІэ зыпалъэу зэрагъэжъэрэ цэцэшху. Жъоку машІом ыбгъуитіукіэ чіэсэгъэ пхъэ шъхьэтІаркъомэ адалъхьэрэ гъучІыч гъум гъэщыгъ. Ащ лэу пылъыр агъэчэрэгъузэ агъажъэ.

Лъэпэрыш лъэсэу шэкІон, шакІом изакъоу зэшакІорэр къыгъэтэджэу, ащ ыуж ыфызэ къызэриушэкіурэ шіыкі. **ЛІыныбжь** — зы хъулъфы-гъэм ыгъэшІэрэ уахътэм ибагъ.

ЛІэшІэгъум рагъапшэ, илъэсишъэ фэдиз мэхъу. Тятэжъ ятІонэрэ лІыныбжым хэтэу щылІагъ. Ліыукі — хьыкумкіэ укі зы-

тыралъхьагъэр зыукІырэ цІыф. **Ліыхэх** — купым ипэщэнэу, зэрищэнэу хадзырэ ціыф е агъэнэфэрэ хъулъфыгъ. Нартыжъхэм ліыхэхэу ашіырэр иліыгъэкіэ ціыф пэрыт.

Лыхъусэжъ / ліэхъусэжъ — ліыхъўжъ, ліы пхъаш, ціыф

Псыхадз — цІыфэу мыхъомышІэ ящэнэрэу зышІагъэм хьыкум тырашІыхьэти, укІ тыралъхьэщтыгьэ. Ышъхьи ыпкъи памыупкІэу псыхъом ха-

дзэщтыгъэ. Хамыдзэзэ аlэкlэкlыжьышъумэ, псаоу къагъанэщтыгъэ. Хьаджэкъо тіуакіэ ипсыныбэ куоу зыщыдэутыгъэу зыщыбыжъутэрэм псыхадзэ зыщашІыщтыгьэ чыпіэ иі.

Псыхэдзэжъ мыхъо-мышІэ зышІэзэ есэгъэ цІыфым фагъадэ. Ынэ къэмыущакоу, зизекІуакІэкІэ емынэгуерэ кІэлэ чаным фэгъэхьыгъэу alo хабзэ.

Пхъаблэ — Ізубытыпізхэр иІэхэу хьадэр зэрыдахырэ е зэрахьырэ Іэмэ-псым. Джырэ лъэхъанэм лъэоен зыІохэрэр

Пхъакъу — бэщ пакіэм хъэдэн е кІэплъэтхъой ещэкІыгъэу, дагъэкІэ е кудэкІэ гъэшъокІыгъэу, зыкІагъанэу, къызэрагъэнэфырэ нэфынэт.

Пхъэр — кіэзыіэжьыгъэр къаубытынэу е зылъежьагъэхэм кІэхьанхэу зэрэлъежьэхэрэм ары раlорэр.

Пхъэрпащ — пхъэрэу, зыгорэм лъежьэгъэ купыр зэхэзыщагъэу зыгъэ орыш Іэрэ

Пхъэупкіэгъуаб — пыимкіэ пэрыохъоу, гъогур зэпырагъэ-Ізу чъыг иупкІыгьэ зэхэгьэуагъэх.

Пхъэщэпс / бэмб — пхъэм е гъучіым хэшіыкіыгъэ пчэгъу псыгьо зэнкІэ зэикІ. Онтэгъу горэ къаlэты зыхъукІэ къызпагъэlызэ къырыкlаlэх.

Пщэрыхь — пщым е оркъым фэпщэрыхьэу, иlашэ къырихьакІ у игъусэщтыгъэ Іофтабг.

Сакъылъыт — 1) vaсэм щыщэу щэфэгъум къаlахырэ Іахь; 2) шыхьат тын, зыгорэкІэ зыщыгугъхэрэм ратыжьыщт уасэм щыщэу пэшІорыгъэшъэу ратырэ Іахь.

Тамыгъэтедз — 1) Іэщхэм, хьайуанхэм: шыхэм, чэмхэм, пчэнхэм тамыгъэ языдзырэ цыф. Гъучым хэшыкыгьэ лъэкъоціэ тамыгъэ гъэплъыгъэмкіэ хьайуанхэм аблэбгъухэм, цы къытемык Іэжьынэу хэзыгъэлыгъукІырэ хъулъфыгъ; 2) тамыгъэ зыщытырадзэрэ мафэр гушІогьо Іофыгьу — ешхэ-ешьо джэгу ашІыщтыгь. Тамыгьэтедзэм «тамыгъэтедзэ бахъсымэ» фагъэхьазырыщтыгъ.

ТЭУ Аслъан. ТЭУ Нуриет. (Джыри къыкІэлъыкІощт).

9

(КъызыкІэлъыкІорэр шэкІогъум и 11-м къыдэкІыгъэ номерым ит).

- Умыщын, сэ угу хэзгъэкlыщтэп. Лъэшэу сехъуапсэ мыщ фэдизэу зызфэуухъумэрэм. Ау сэ сlэ уилъ, сызфаер зэкlэ осшlэн слъэкlыщт. Ар къыбгурыlуагъэба джыри?!
- Узыфаер шІэ, ау сэ сыуиещтэп, зыостыщтэп ыкІи егъашІэм!
- ХыІушъом укъызщысщэфыгьэм къыщегьэжьагьэу сшіоигьор осшіэн сыфит! Сыда узыщыгугъырэр?! Бгъэзэжьынэу ара?! Лъэпкьэу узщыщым ихабзэхэм сэ дэгъоу сащыгъуаз. Сиунэ мыщ фэдизым узэрисыгьэр зашіэрэм, уипшъэшъашъхьэ къызэрэуухъумагъэр егъашіэм ашіошъ хъущтэп.
- АшІошъ хъущт, сэ псэльыхьо сиl. Ізужхэр зэІытхыжьыгьэу тызэрэщэнэу щытыгь, ау нэгьойхэм сыкъатыгьуи сыкъыуащагь. Сэ ар силажьэп. Айтэчи сшыхэри къыслъэхъухыкіи шіэхэу сыкъагъотыжынышъ, сащэфыжьыщт. Айтэчрэ сэррэ тиджэгуи тшіыщт! ыгу еіэжьэу къыіуагъ Фаризэт.
- Сэ зыми уесщэнэу зызгьэхьазырырэп. Етlанэ, таущтэу укъагьотынэу угугьэра?! Урамым утехьэми, зыми укъишlэжьыщтэп. Тихабзэкlэ бзылъфыгьэхэм анэгу ихъуагъ. Сыдэущтэу укъашlэжьынэу пшlошlыра?! пшъашъэм гугьэшхоу иlэр Илхъан ыгъэшlагъоу Фаризэт къеупчlыгъ.
- Сшыхэр къызыслъэгъукlэ, сэр-сэрэу сынэгу къисхыщт! джэуап пшъашъэм къытыжыгъ.
- Тыда унэгу защыфипхыщтыр?! Щагум шъудащырэпи!

Фаризэт къыlощтыр ымышlэжьэу зэу щыти, етlанэ къыlуагъ:
— Ори зыкъыпlэкlэзгъэхьа-

- Ори зыкъыпlэкlэзгъэхьащтэп, ащ ыпэ зысыукlыжьмэ нахьышlу!
- Хьаолый пlорэр! Уипсэльыхъуи пкlэнчъэу уежэ, къыплыхъоуи зышlомыгъэшl. Мыщ фэдизым шъэрэ къэкlонышъ, кlожьын ылъэкlыщтыгъэ. Сыда, ащ фэдизэу ар даха, бая, lyша узажэрэр?!
- Пщы ыкІи Іэджэуи дахэ,
 Іушэуи сэгугъэ.
- КъызэрэпІорэм фэдэу баймэ, бэшІагьэу нэмыкІ къэщэн къызэригъотыгъэм сицыхьэ телъ.
- ШІу сельэгъу, къызэрэсфэшъыпкъэм ишыхьати тадэжь илъ, ыгу къычІитхъэу Фаризэт къыІуагъ.
- Ащ зи къикіырэп. Джэгу мафэм нысэр ичіыпіэ зыщамыгьотыжьрэм, ізужым имэхьани щэкіоды. Ащ къыщегъэжьагьэу кіалэр нэмыкі пшъашъэ лъыплъэным фит мэхъу.
- Шъоры ащ фэдэ хабзэхэр зиlэхэр, тэтиехэр нэмыкlых.
- ЗыкІи сэ зэхэсхыгъэп шъуилъэпкъ щыщ къылъыкІохи ащэфыжьыгъэу. О ошІэмэ ащ фэдэ, зы щыс нэмыІэми къысфахь. Хъугъэу ошІэмэ, къысфауат.

Фаризэт ащ джэуап фигьотыгьэп. Шъыпкъэр пющтмэ, ащ фэдэ хьугьэу къаютэжьэуи къышажьырэп. Къатырахыжьыгъэми, къызщатырахыжыыгъэр ячыгу.

Янэжъ къыІотэжьэу Фаризэт зэхихыгъагъ джаущтэу зы бзылъфыгъэ зиусхьан горэм ыдэжь щаІыгъыгъэу къыкІиІэжьи ячылэ къэкІожьыгъагъэу. Псаоу къызэрэкІожьыгъэм пае зэкІэфэгушІуагъэх, ау етІанэ на-

сыпынчъэм игъашІэ изэкъопцІэрыуанэу къыхьыгъ. Зэгорэм шІу къэзылъэгъущтыгъэри къекІолІэжьыгъэп. Хьау, Фаризэт ар къехъулІэщтэп!

Къызыкіожьырэм, Бжъэдыгъу Іофтабгэхэр Айтэч дэжь зигъакіокіэ, лъэтемытэу къэсынышъ, ипшъэшъэгъухэр къехъуапсэхэзэ дэкіощт.

— Сыкъежэ щысэ къэпхынэу, — Фаризэт игупшысэхэр Илхъан ыукъуагъэх. — Ядэжь ащэжьи, дакІуи, насыпышІо хъужьыгъэу! КъысфэІуат, зыщэгъэ лІыми, иІахьылхэми ар къырамыхъоныжьыгъэу. Пшъашъэм инамыс шъуилъэпкъ лъэшэу ынаІэ зэрэтетыр, къызэригъэгъунэрэр дэгъоу сэшІэ. О, адыгэмэ япхъу, мэзэ пчъа-

— Илхъан джэуап къыритыжыыгъ.

Уахътэ тешіэ. Мафэ къэс мыщ зэрисыр аужырэу къыщыхъузэ макіо. Джа дахэу зэрэхидыкі, Бэсымэ къыфиіорэ щытхъур мыухыжь, шіэхэу зэрэзэбгьодэкіыжыыщтхэр игукъау. Пшъашъэр лъэшэу ныом ыгу хэпкіагъ.

Аузэ, хэгъэгум тэлаум зыкъыщи этыгъ. Къухьэхэр хым техьэхэрэп, блэк хэрэри узым щыщтэхэу къыдахьэхэрэп. А узым байи, тхьамык и зэхэдзыш ырэп, зэк эехьы. Пшъашъэхэр унэм рагъэк ыхэрэп. Тэлаур къэуцунэу тыдэк и маш ю щаш ы. Илхъан сымаджэ хъугъэу Бэсымэ къы ю Фаризэт зэхихыгъэ. Іазэу къэ

хъузэ ерагъэу ригъэхыщтыгъэ. Къы Іутк Іурэр Іэплъэк Іымк Іэылъэк Іымь зыгъашхэщтыгъэ. Бэсымэ ынэпсхэр к Іилъэк Іык Ізэяплъыщтыгъ, адыгэ пшъашъэм Илхъан зэригъэхъужьыщтым ехъырэхъышэжьыщтыгъэп.

Илхъан мэкlэ-макlэу шхэщтыгъэ. Лэпс стырэу ригъэхырэм ыпкъынэ-лынэхэр къыгъэфабэзэ зэрэщызэбгырычъырэр игуапэу зэхиш!эщтыгъ. Ынэп!э ныкъо зэтехыгъэхэмк!э пшъашъэу зыгъашхэрэмрэ ныоу, къефэхыкъомэ ыlоу, гу!эу къышъхьарытымрэ къылъэгъущтыгъэх. « Мыщ фэдизэу сыамалынчъэ дэда, къыс!уалъхьэзэ бзылъфыгъит!ум сагъэшхэнэу?! Сыд уза мырэущтэу сыкъизыутыгъэр?!»,— егупшысагъ Илхъан.

Ар зызэхехым, Фаризэт зыкъызэпыригъази, зэгорэм ипшъэшъэгъухэм къэбарышІу къызфахьрэм гушюм хэтэу Іаплі зэрарищэкІыщтыгъэм фэдэу, унэ пчэгум итэу кlалэр ыгъэчэрэгъузэ ІаплІ рищэкІыгъ. ЕтІанэ хъулъфыгъэу ыпашъхьэ итым гу къызылъетэжьым, ышІагъэм щыукІытыхьажьыгъэу, ыкІыб къыгъази уцугъэ. Илхъан бэу лъитыни Фаризэт игушІо зэпымыоу нахыыбэрэ кІогьагьэмэ. Адыгэ пшъашъэм арэущтэу зишІыным щыгугьыгьэп. УкІытэм хэтэу зэхэмышІыкІэу Фаризэт зыгорэ къыјуи, унэм икіыжьыгъ.

Бэсымэ лъэшэу къыфэкъин хъугъэ Фаризэт зэрэкlожьырэр. Мафэу зежьэжьыгъэхэм ныом гуІэзэ бэ къытырипчъэщтыгъэр, Фаризэт шъхьащэкІэ ащ дыригъаштэщтыгъ. ЕтІанэ нэгуихъор къырахъухи къухьэм ащагъ. Ащ хэт унэ хэхыгъэ горэм исэу щысызэ Илхъан къихьи, нэсыфэхэкІэ мыщ къимыкІынэу къытыригъэпытыхьи, ом изытет дэгъу хъумэ мэфитіукіэ зэрэнэсыщтыр къыриlуи къикlыжьыгъ. Фаризэт псыми, жьыми ялъэ ущтыгъэ къыдэІэпыІэнхэу. Игупсэхэм шІэхэу аІуигъэкІэжьынэу Тхьэм елъэІущтыгъэ.

Къухьэр нэпкъым къыlухьагъ. ЦІыфхэр зэкІэ икІыгъахэхэу Илхъан къылъихьи Фаризэт къырищыгъ. ГушІом зэрихьэзэ пшахъоу хыlушъом Іулъым хэуцуагъ.

Фаризэт зеплъыхьэ шъхьаем, чіыпізу зыіуащыгъагъэр нэмыкізу къешіэжьы. Гъогур къязыгъэльэгъущт ціыф къызэригъотыщтыр Илхъан пшъашъэм риіуи, ыгъэгупсэфыгъ. Ежьми ыщэнэу къыщагъэр зэрзіуигъэкіын фаери къыриіуагъ. Сыд Илхъан къыіуагъэми, Фаризэт дыригъаштэщтыгъ. Ядэжь ерэщэжь къодыйй, нэмыкі зыми фэягъэп. Къызнэсыгъэхэр къышіэжьыным щыгугъэу Фаризэт зиплъыхьэщтыгъ.

Бэ темышізу псыхъо ціыкіоу къызэпичынэу игъо зыфимыфэгъагъэр къышізжьыгъ. Яхэтэ цыпэ къызэлъагъом, Фаризэт ыгу нахь лъэшэу къытеоу ыублагъ. Сыдэу бэшіагъа мыщ зыдэкіыгъэр?!

— Зыгорэкlэ укlэгъожьыгъэмэ, чылэм удэсщэщтэп. Джыри зэ къыосэlо, укъызэрэкlожьыгъэр бэхэм къагурыlощтэп. Къэбарыр зэтыраlукlыщт, уфэхьазыра ащ? — къэупчlагъ Илхъан.

«Сыда мыр къызкізупчізрэр? Ядэжь къэсыжьыгъахэу кізгъожьын ылъэкіына?» — ыгъэмысэу кіалэм нэплъэгъу къыфилзыгъ

Мы лъэныкъом ис бзылъфыгъэхэм фитыныгъэ зэрямыlэр ышlэу, Илхъан ынэмэ чэфынчъагъэ акlэлъэу Фаризэт ыгу егъоу къеплъыщтыгъ. Ау Фаризэт ащ егупшысэнэу уахътэ иlагъэп, ынэхэр къыlэпыкlыщтым фэдэу зиплъыхьэщтыгъ.

Пчыхьэ чэпэ зэхэогъу хъугъагъэ къуаджэм къызыдэхьажьхэм. Ыщэщтыр ику изэу тырку горэ чылэм къызэрэдэхьагъэри, зэщыфэпыкlыгъэу пшъашъэ горэ зэригъусэри кум ыпэ итэу къэбарыр къуаджэм къынэсыгъ. Фаризэт ежь исае щыгъэу къыдэхьажьынэу ары зыфэягъэр шъхьаем, Илхъан фидагъэп. Зэхэдыжьыхьагъэу, шъончъэу хъугъагъэ, нэмыкl фадынэу уахътэ щыlэжьыгъэп.

(Джыри къыкІэлъыкІощт).

гъэ зыщыщ умышlэрэ хъулъфыгъэ иунэ уисыгъ. Сыдэущтэу узэрэкъабзэр шъуихъулъфыгъэхэм ашlошъ бгъэхъущта?!

- Згъэхъущт! Сызиехэм шlу салъэгъу, сlорэри ашlошъ хъущт!
- Арынкіи хъущт, ау къызэрэпфыщытыгьэхэу къыпфыщытыжьыщтхэп, ащыщи ухъужьыщтэп.
- Егьашіэм сшіошь хъущтэп!
 Ащыгъум, сэ ащ фэдэ амал озгъэгъотыщт. Шіэхэу шъуалъэныкъо сыкіощтышъ, уфаемэ, уздэсщэщт. Сыдэмышъхьахэуи, сытемыукіытыхьэуи шъуадэжь усщэжьыщт, сыда піомэ сэрэп укъэзытыгъугъэри, узыщагъэри. Нэмыкі уіэкіэфэгъагъэмэ, джыри зыми ышіэрэп къыохъуліэщтыгъэр. Ау сыкъызыкіорэм аущтэу шіэхэу къэзгъэзэжьыщтэп, хъурэм сеплъыщт. Мы іофым зы пылъ, узамыштэжьырэм, Тыркуем
- Сэгугъэ аущтэу мыхъунэу. Тыркуем сыкъыздэпщэжьынэу сыолъэlунэу Тхьэм ерэмыш!

укъыздэсщэжьыщт. Аущтэу сэІо

шъхьаем, ор-орэу укъэкІожьы-

нэу къэхъущт.

— Зэкіэ Тхьэм ыіэ илъ!

кІуагъэм зэрэмытэлаур къызареІом, зэкІэрэхьатыжьыгъэх. Илхъан къизыутыгъэр тхьабыл узыр арэу къычІэкІыгъ.

Фаризэт а къэбарыр зызэхехым, ыгу кІодыгъэ. Ядэжь шІэхэу кІожьыным ар лъэшэу дэгуІэщтыгьэ. Мафэ къэс хъужьынэу, псауныгъэ Илхъан къыритынэу Фаризэт Txьэм елъэly. Джаущтэу мазэ кІуагъэ шъхьаем, нахьышІу хъущтыгъэп. Бэсымэ Илхъан оды зэрэхъугьэр, зэрэтхьамыкІэр къыфэІотыкІырэп. Шхэжьырэп, ешъожьырэп. Фаризэт кlалэм

еІэзэнэу ныом зелъэІум, лъэшэу гушІуагъэ. Илхъан зэрылъ унэм ихьи щылъыр зелъэгъум, къыгъэщтагъ. Лыжъ горэ фэдэу, умышІэжьынэу кІалэр зэхэогъагъ. ЫІэхэу чыхІэн кІыІум телъыгъэхэр гъожьышэхэу псэнчъагъэх. Ныом Илхъан лыгъэжъагъэ ригъэшхы шІоигьоу еджэзэ Іуилъхьэщтыгьэ шъхьаем, шхэнэу фэягъэп, ынапІи къыІэтыщтыгъэп. Мэ фищ хъугъэу псы нэмык зэрэзыІуимылъхьэрэр Бэсымэ пчъэм хэтэу къыІотагъ. Фаедеф шим дехоин еличя тегид узым зэреlазэштыгьэхэр гуlэзэ къыугупшысыжьыщтыгъэ. Чэт лылэпс аригъэшІынэу Фаризэт Бэсымэ елъэlугъ, ащ нэмыкlэу, къэкІырэ уцэу унэм илъхэр зэкІэ къыфаригъэхьынэу ри-Iуагъ.

Зыкіэльэіугьэр зэкіэ Бэсымэ пшъашъэм фигьэцэкіагь. Шіэх дэдэу ныом лэпс зэрыт лагьэр ыіыгьэу къэкіожьи, іэнэ ціыкіоу щытым къытыригьэуцуагь. Илхьан ипіэшъхьагь ныом къыіэти, пшъашъэм къепльэу къэуцугь.

Фаризэт Тхьэм ельэlуи, джэмышхыр ышти, кlалэм lуилъхьэзэ ыгъэшхэнэу ригъэжьагъ. Илхъан lулъхьэр къин къыфэ-

э- Ау а гупшысэхэри, язэкlэлъыкlуакlи ышъхьэ щышlузэхэкlуlэ хьэщтыгьэх. Лэпс стырым игуах. пэу ешъуи, lэшlу-lэшlоу хэчъыу- ягъ. П. Ныомрэ Фаризэтрэ кlалэм

гупсэфэу жыы къызэрищэрэм едэlухи рэхьатыжьыгьэх. Етlанэ шъхьадж ыгукlэ Тхьэм елъэlугъ: Бэсымэ — пшъашъэр мы унэм къинэжьынэу, Фаризэт — кlалэр псынкlэу ылъакъо къытецожьынышъ ядэжь ыщэжьынэу. Зы тхьамафэ джаущтэу кlyальэ. Фаризэт уцхэр ыгъажъозар рить ашъоштыть.

Зы тхьамафэ джаущтэу кlуагьэ. Фаризэт уцхэр ыгьажьозэ ригьашьощтыгь. Ащыщ горэхэр льэшэу дыджыгьэхэти, Илхьан къыдиужъунтхыкlыжынэу ежьэщтыгьэ. Ау Фаризэт льэю нэпльэгъукlэ къызеплыкlэ, зи ымыюжьэу ригьэхыщтыгь. Бэсымэ зи къызтыримыгьанэу зэрильэкlэу пшъашъэм деlэщтыгь.

Илхъан мэкlэ-макlэу унэм къыщикlухьэ хъугъэ. Ежь-ежьырэу шхэн елъэкlы. Іазэу къэкlуагъэм кlалэр зэрэхъужыгъэр ынапшlэ тырилъхьажьи, зэрыгушхожьызэ кlожыгъэ. Тхьамыкlагъом Илхъан къыухьагъ, хъужьыгъэ. Мафэ къэс ар зыгорэм зэрэкlорэр Бэсымэ пшъашъэм къыфиlуатэщтыгъэ, ау чыжьэу кlон-къэкlожьын lоф зи къэбар къыlощтыгъэп.

Мафэ горэм Бэсымэ Фаризэт къылъыкlуи Илхъан дэжьыщагъ.

Мыгузажьоу сэнашъхьэ ышхэу тыркур щысыгъ. Фаризэт зызэришІыщтыр ымышІэу ихьи уцугъэ. Нахь благъэу къэкІотэнэү Іэ къыфишІи, зэригьэхъужьыгъэмкІэ лъэшэу зэрэфэразэри, шІухьафтынхэр къызэрэфигьэхьазырыгьэхэри къыри-Іуагъ. Ау арэп Фаризэт зажэщтыгъэр. Дышъи, джани зыми фэягьэп, зыфэегьэ закъор ядэжь ыщэжьынэу ары. Ау ащ фэгъэхьыгъэу зи къымыІозэ, къыІощтыр къызэриухыгъэр къыгуригъaloy lэ къышІыгъ. Фаризэт къэгъынэу хьазырэу зыкъызэпыригъэзэжьи пчъэм зызфигъэзэщтым Илхъан къылъыджагъ:

— Адыгэмэ япхъу, сэшlэ гущыlэ къызэрэостыгъагъэр, сщыгъупшэжьыгъ пшlошlэу, тызежьэщтым ор-орэу укъызэрэкlэмыупчlэщтыр. Арышъ, осэlо, зыгъэхьазыр! — ыlуагъ Илхъан.

ТИФЕСТИВАЛЬХЭР, ЗЭНЭКЪОКЪУХЭР

Лъапсэм фэзыгъэзэжьырэм зызэриужьыжьырэм фэгъэхьыгъэу Урысыем ишъолъырхэм яфестиваль япшіэнэрэу тиреспубликэ щыкощт. Зэнэкъокъур «Налмэсым» и Унэ неущ щаублэщт. Непэ прессзэіукіэхэр, зэхахьэхэр яІэщтых.

Лъэпкъ искусствэм итарихъ баеу щыт. Адыгеим икІэлэцІыкІуныбжьыкІэ ансамблэхэм, къош республикэхэм, краим, нэмыкІхэм къарык Іыгъэхэм фестивалым ятворчествэ къыщагъэлъэгъощт. Тиреспубликэ аужырэ илъэсхэм щызэхащэгьэ ансамблэхэр искусствэм пытэу хэуцох. Къэбэхь Анзоррэ ТхьакІумэщэ Налбекрэ пэщэныгъэ зыдызэрахьэрэ кІэлэ-

ціыкіу къэшъокіо купэу «Абрек- ящытхъу арагъаю. Охътэ кіэкіым хэр» Адыгеим иконцерт хэхыгьэхэм, фестивальхэм ахэлажьэх,

къыкІоцІ адыгэ шъуашэхэр арагъэдыгъэх, лъэпкъ шэн-хабзэхэм кІэлэцІыкІухэр афагъасэх. Сурэтым итыр: ансамблэу «Абрекхэр».

БАСКЕТБОЛ. АПШЪЭРЭ КУПЫР

ТекІоныгъэкІэ ыублагъ

«Динамо-МГТУ» Мыекъуапэ — «Тегас» Динской район 89:81 (31:15, 17:25, 22:15, 19:26).

Шэкіогъум и 9-м Мыекъуапэ щызэдешіагъэх. Зезыщагъэхэр: Д. Соболев, П. Усков — Воронеж, О. Журавлев — Заречный.

«Динамо-МГТУ»: Путимцев — 2, Гапошин — 28, Абызов — 17, Хмара — 2, Еремин — 17, Чураев — 11, Koвалев — 4, Милютин — 8, Лавриненко, Борковский.

ШэкІогъум и 8-м «Динамо-МГТУ-р» «Тегасым» тикъалэ зыщыІокіэм, 85:56-у хьакіэхэм атекІогъагъ. ЯтІонэрэ ешІэгъур Адыгеим испортсменхэм къызэрахьыщтым тицыхьэ телъыгъэми, гумэкІыгъохэр щыІагъэх.

«Динамо-МГТУ-м» итренер шъхьаlэу Андрей Синельниковым къызэрэтиІуагъэу, блэкІыгъэ ешІэгъум Алексей Широковым шъобж къыщытыращагъ. Александр Милютиным тепхэр ыІэ тырихыжьыгъэ къодый. Командэм хэкіыжьыгъэмэ ачіыпіэкіэ аштагъэхэм зыкъызэІуахыгъэгоп.

Тиспортсменхэр шъуамбгъоу, псынкі зэреші эхэрэм иші уагъэкіэ, хъагъэм іэгуаор бэрэ радзэщтыгъ. Хьакlэхэм очкоуищ дзыгьохэр дэгьоу агьэцакІэщтыгьэх, хъурджанэм пэблагъэ зыхъухэкІэ хэкІыпІэшІухэр къагъотыщтыгьэх. Мыгъэ тикомандэ къыхэхьагъэхэ Максим Абызовым, Александр Чураевым хъагъэм Іэгуаор бэрэ радзэми, нахьыбэкІэ тащыгугъы тшІоигъу. «Динамо-МГТУ-м»

ешІэкІэ хэхыгъэу иІэм зыхэгъуазэхэкіэ, яіэпэіэсэныгъэ нахь дэгьоу агъэфедэщт.

«Тегасым» итренер шъхьаlэу Валерий Гарбуз тикомандэ щешІэщтыгъ, капитанэу иІагъ. Хьакъунэ Руслъан Мыекъуапэ щапlугъ, «Тегасым» мыгъэ хэхьажьыгъ. ШэкІогъум и 8-м тикъалэ зэlукlэгьоу щыкlуагьэм очко 15, шэкІогъум и 9-м — 35-рэ ащыригъэкъугъ. Хъурджанэм пэчыжьэу хъагъэм Іэгуаор зэрэридзэщтыгъэр къыхэтэгъэщы.

Зэlукlэгъур кlэухым фэкlуагъэу тиспортсменхэм рэхьатныгъэ бащэ къызыхагъэфагъ, нахь ныбжьыкlaloхэр ешlэгъум хэлэжьагъэх. ХьакІэхэм ар агъэфеди, пчъагъэм хагъэхъуагъ.

«Динамо-МГТУ-м» 2015 — 2016-рэ илъэс зэнэкъокъум ешІэгъуи 4 щыриlагъ, зэкlэми текlоныгъэр къащыдихыгъ.

ШэкІогъум и 12 — 13-м «Динамо-МГТУ-р» къалэу Киров икомандэу «Кировым» Мыекъуапэ щыІукІэщт. «Кировыр» анахь дэгъоу ешІэрэмэ ащыщ.

Сурэтым итыр: «Динамо-МГТУ-р» «Тегасым» дешіэ.

КІЭЛЭЕДЖЭКІО ФУТБОЛЫР

ЦІэрыю хъунхэу αφэτ϶Ιο

2004 — 2005-рэ илъэсхэм къэхъугъэ кlалэхэм футболымкіэ ядунэе зэіукіэгъу Анапэ щыкіуагъ. Командэ 16 апэрэ чіыпіэхэм афэбэнагъ. Адыгеим щыщ еджакІохэм ешіэгъуи 5 яіагъ, зэкіэми текіоныгъэр къащыдахыгъ.

Абхъазым, Челябинскэ хэкум, Чебоксары, Нижний Тагил, Краснодар, фэшъхьафхэм якомандэхэр зэдешІагъэх. Адыгэ Республикэм футболымкІэ икІэлэцІыкІу-ныбжьыкІэ спорт еджапІэ зыщызыгъасэхэрэм ухьазырыныгьэ дэгьу зэlукlэгьухэм къащагъэлъэгъуагъ. Тренерэу Пэунэжь Азэмат япащэу кlалэхэр футбол ешІагъэх. «Академия» Краснодар 2:0-у, «Локомотив» Ростов-на-Дону 11:0-у, «Рица» Гудауты 1:0-у, «Алекс» Анапэ 3:0-у Адыгеим икомандэ атекІуагъ. Апэрэ чІыпІэм икъыдэхын фэгъэхьыгъэ ешІэгъум Мыекъуапэ

икомандэу «Зэкъошныгъэр» «Рицэм» щыlукlагъ.

– ЕшІэгъу уахътэр 1:1-у тыухыгъэ, пенальтикІэ 4:2-у текІоныгъэр къыдэтхыгъ, — къытиlуагъ тренерэу Пэунэжь Азэмат. — ХьакІэцІыкІу Тамерлан къэлэпчъэlут анахь дэгъукlэ зэнэкъокъум щалъытагъ. КІубэ Амир ыпэкІэ анахь дэгъоу щешІагъэу зэхэщакІохэм къыхахыгъ. ТикІэлэцыкіу-ныбжьыкіэ спорт еджапіэ ипащэу Хьабэхъу Рустем, кІэлэегъаджэхэм, ны-тыхэм тафэраз, ІэпыІэгъу къытфэхъугъэх.

Футбол зэрешІагьэхэм дакІоу, Анапэ ичІыпІэ дахэхэр, музейхэр кІэлэеджакІохэм зэрагъэлъэгъугъэх, командэхэм ахэтхэр нэјуасэ зэфашІыгъэх.

ТикІэлэеджакІохэм тафэгушІо, спортышхом цІэрыІо щыхъунхэу тафэлъаІо.

НАРДХЭР

P

X

Мыекъуапэ нардхэмкіэ изэіухыгъэ турнир республикэм шахматхэмкіэ иклуб щызэхащагъ. Лъэпкъ зыкіыныгъэм и Мафэ фэгъэхьыгъэ зэнэкъокъум нэбгырэ 14 щызэдешіагъ. Апэрэ чіыпіэр зыхьыщтыр кізух зэіукіэгъум къыщынэфагъ.

Европэм самбэмкІэ идышъэ медаль къыдэзыхыгъэ Гостэкъо Хьумэр, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренерэу Анатолий Москаленкэр, спортым, ІофшІэным яветеранхэу Урсэкъ Байзэт, Гъыщ Нухь, Азиз Оганесян, Адыгеим инароднэ артистэу Нэмытіэкъо Аслъан, нэмыкіхэри зэіукіэгъухэм ахэлэжьагьэх. Финалым хэхьагьэхэм хагьэунэфыкІырэ чІыпІэхэр къыдахыгъэх. Рубен Нарудьянрэ Хъот Юнысрэ очко плІырыплІ къахьыгъ. Спортым иветеранэу Р. Нарудьян нахь чанэу зэрешІагьэм фэшІ апэрэ чІыпІэр фагъэшъошагъ. Урысыем, Адыгеим язаслуженнэ тренерэу Хъот Юныс ятІонэрэ чІыпІэр ыхьыгь. Республикэм футболымкІэ икІэлэцІыкІуныбжьыкІэ спорт еджапІэ изавучэу Пэнэшъу Мыхьамодэ ящэнэрэ хъугъэ. Апэрэ чІыпІэхэр зыхьыгъэхэм кубокхэр, щытхъу тхылъхэр аратыжьыгъэх.

Нард ешІэ зышІоигъомэ япчъагъэ хэхъо. Сэнэхьат зэфэшъхьафхэр яІэхэми, зэнэкъокъум зэфещэх.

> НэкІубгьор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыісэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыІэр: 385000,

къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79,

редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэрпшъэдэкІыжь зы-

хьырэ секретарыр: 52-16-77. E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ -идоГест сІпиІн шІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

OAO-y «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкІэмкІи пчъагъэр 3250 Индексхэр 52161 52162 Зак. 966

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

> Редактор шъхьаІэр Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр

МэшлІэкъо Саид

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр ЖакІэмыкъо Аминэт